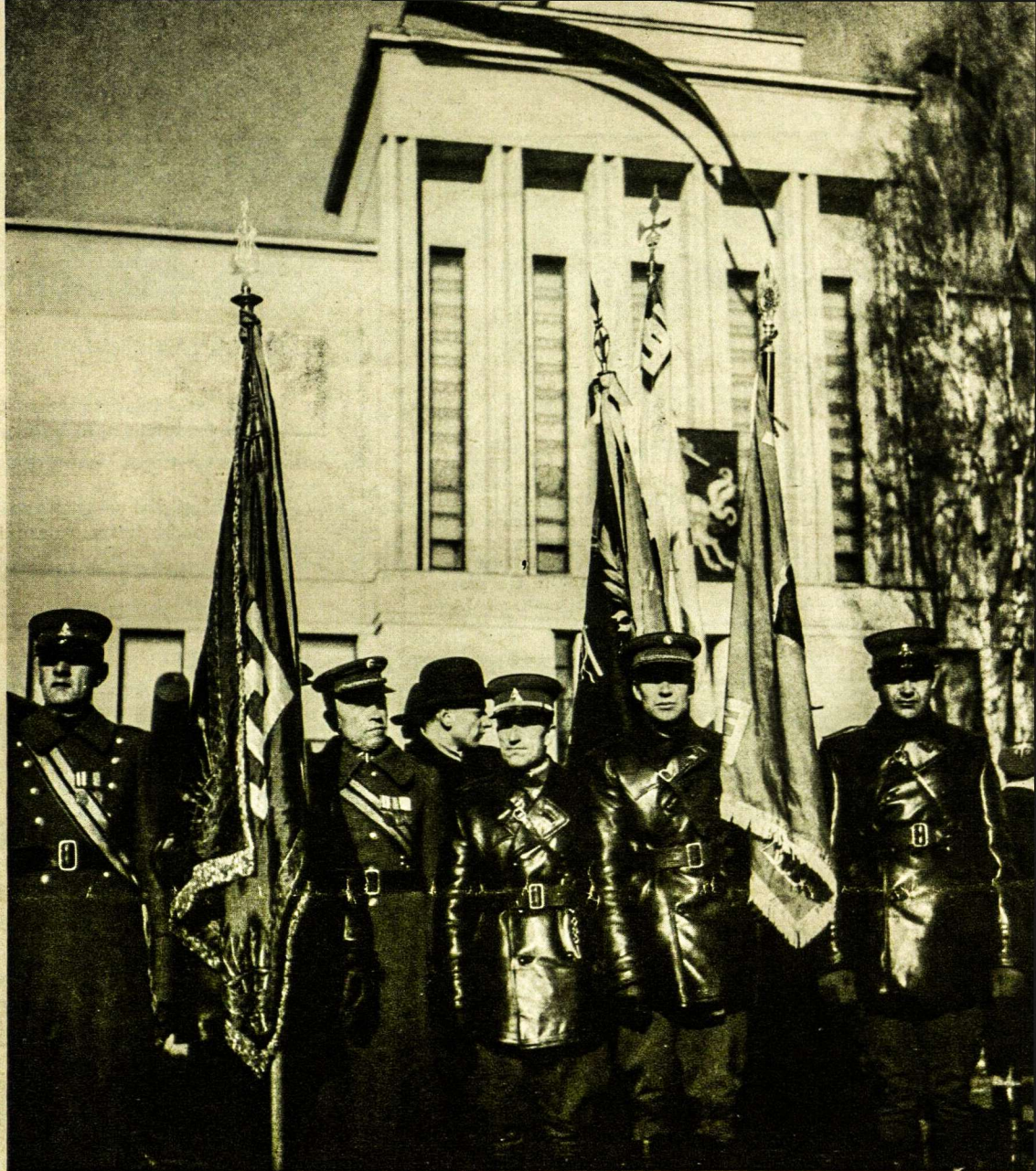
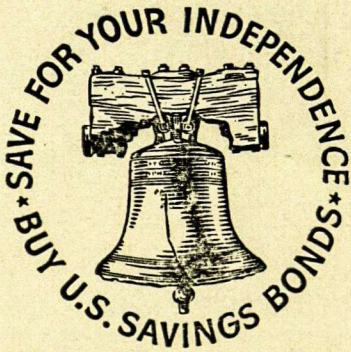

1952

Nr. 7

KARYS

Pirkite Jungtinių Amerikos Valstybių Taupymo Bonus ir užtikrinkite Amerikai ir sau laisvę. Taipgi, pirkdami bonus, užtikrinsite savo sunkiai uždirbtiems pinigams saugumą ir gausite geresnį nuosimtį, negu kitur dabartiniu metu yra mokamas. Taigi, pasinaudokite šia proga ir šio vajaus metu įkeiskite savo pinigus į JAV Taupymo Bonus.

Lietuvių Radijo Draugijos PROGRAMOS

J. P. GINKUS, Direktorius

Seštadieniais 2 val. popiet. —:— WWRL 1600 kc Oro bangomis transliuojami įvairūs visuomenės pranešimai, naujienos, muzika (vietinės žinios, parengimai: koncertai, šokiai, ir t. t. Vestuvės puotos, liūdni pranešimai).

495 Grand Street Brooklyn 11, N. Y.

Tel. EVERgreen 4-7142

J. P. GINKUS AD. JEZAVITAS VALAKAS
Direktorius Muz. Dir. Pranešimų Dir.

Tel. EV 6-6438

M and Z AUTO COLLISION WORKS

Lietuvių specialistų collision ir auto taisymo dirbtuvė

Bodies and Fenders straightened —
Complete auto painting

D U C O Refinishing

Atliekami visi collision, dažymo ir mech. taisymo darbai.

TEPIMAS IR POLIRAVIMAS

Darbas atliekamas pigiai ir sąžiningai

J. MALDUTIS Z. ZALIAUSKAS
1506-16 Myrtle Ave., Brooklyn, N. Y.
Tarpe Gates Ave. ir Linden St.

Skaitykite ir platinkite "TĖVŲ KELIĄ"!

Venecuelos lietuvių mėnesinis žurnalas

Rašyti: Revista Catolica Para Lituanos,
Aportado 369,
CARACAS—VENEZUELA

TAUPLYKITE ateičiai. Pasidėkite taupomus pinigus į CHICAGO SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION, kur kiekviena santaupa pilnai apdrausta iki \$10,000.00 — by an Agency of the United States Government.

KUR visada buvo ir yra išmokamas aukštas dividendas.

KUR pinigai buvo ir yra išmokami pagal parci-kalavimą.

KUR tamsta gali atlikti visus savo ir savo šeimos finansinius reikalus.

KUR 27 metų patyrimas užtikrina visiems saugų ir teisingą patarnavimą.

Dėl paskolų geresnėms sąlygom, perkant arba statant namą, visada pasimatykite su mumis. Mūsų turtas yra virš septynių milijonų dolerių—\$7,000,000.00.

Chicago Savings & Loan Association

GRovehill 6-7575

6236 South Western Avenue, CHICAGO, ILL.

J. PAKEL — Prezidentas

VIRSELŲJE: Lietuvos Šauliai su savo vėliavomis išklmėse Karo Muzėjuje.

Lietuvos Šaulių Sąjunga, visą nepriklausomybės laikotarpį budėjusi krašto vidaus sargyboje, kiekvienais metais iškilmingai švėsdavo savo šventę. Puošias viršelį vaizdas ir rodo tų iškilnių vieną momentą.

KARYS

PASAULIO LIETUVIŲ KARIŲ MĖNESINIS ŽURNALAS

Redaguoja: Dom. Penikas, Br. Aušrotas ir Sim. Urbonas. Leidžia KARIO leidykla. Prenumerata: metams 4 dol., pusm. — \$2.50, atsk. nr. 45c. Adresas 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y., Spausdinamas Tėvų Pranciškonų spaustuviėje, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y. Redakcijos telef.: GL 6-1658, tik nuo 6 val. vakare.

THE WARRIOR

magazine for the veterans of Lithuanian descent and for Lithuanians in the wide world. Published monthly by "KARYS", 680 Bushwick Avenue, Brooklyn 21, N. Y. Subscription \$4.00 per year. Single copy 45 cents. Entered as second-class matter at the Post Office Brooklyn, N. Y. OFFICE OF PUBLICATION: 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Nr. 7 (1280)

1952 M. SPALIS-OCTOBER

ĮSTEIGTAS 1919 M.

UNIVERSITETAS — TAUTOS KULTŪROS UGDYTOJAS

LIETUVOS UNIVERSITETO 30-TIES METŲ SUKAKTIES PROGA

DR. KONSTANTINAS RAČKAUSKAS

Tiesos ieškojimas, jos iškėlimas į aukščiausią nepriklausomą dvasinę vertybę yra pagrindinis Vakarų civilizacijos pažymys, išskiriantis ją nuo kitų pasaulio civilizacijų. Su tuo bruožu neišjungiamai yra susijęs lais-

SPALIO 9-JI IR 10-JI

šios abi spalio mėnesio dienos mūsų tautai ženklina tik liūdesį ir skausmą.

Anais pirmaisiais mūsų atkurto nepriklausomo gyvenimo metais pietų kaimynas, su kuriuo mus riša seni istoriniai ryšiai, spalio 9-ją, pasielgdamas nedraugiškai ir klastingai, mūsų tautai padarė gilią ir skaudžią žaizdą: sulaužydamas ką tik pasirašytą Suvalkų sutartį, tą dieną jis užgrobė mūsų sostinę Vilnių su trečdaliu Lietuvos teritorijos. Mūsų jauni valstybei ši pietų kaimyno, Lenkijos, padarytoji skriauda buvo jaučiama visą nepriklausomą gyvenimą. Neatrodė, kad tas avantiuriškas piktos valios padiktuotas pasielgimas būtų suteikęs laimės ir lenkų tautai. Šis nusikaltimas, žinoma, netaikintinas visai lenkų tautai: tai buvo daugiau jai vadovaujančio vieno kito asmens imperialistiški potroškiai. Bet tie lenkų tautai vadovavusių asmenų nedraugiški veiksmai kaimyninių tautų atžvilgiu didžia dalimi prisidėjo prie tų nelaimių, kurias labai skaudžiai vėliau patulo ir dabar dar tebejaučia kompaktinė mūsų krašto pietų kaimyno (Nukelta į 147 psl.)

vės principas. Tik laisvas, nesuvaržytos sąžinės žmogus turi geriausias sąlygas tiesiai ieškoti. Todėl mokslas niekur taip neišbujojo, kaip Vakarų civilizacijos valstybėse.

Ieškojimas tiesos ir laisvės yra igimti lietuviui. Iš čia ir lietuvių veržimasis į mokslą. Dar nepraslinkus nė dviem šimtmečiams po krikšto, kuriuo mes įsijungėme į Vakarų civilizacijos šeimą, Vilniuje steigiami Augštoji Jezuity Kolegija ir eilė kitų augštesnių mokyklų. Tos mokyklos paruošia ne tik Lietuvai, bet ir kitoms Europos valstybėms visą eilę garsių mokslininkų.

1831 metais caro valdžia uždaro Vilniaus Universitetą, kuriame pradėjo organizuotis lietuvių tautos išlaisvinimo būriai. Rusifikacijos politika nusimanė, kad, norint nutautinti, pirmiausia reikia sunaikinti tautos intelektualinį elitą ir tam elitui ruošti institucijas. Bet paliktos dvasinės kunigų seminarijos ir užsieniuose baigę mokslus lietuviai neleido rusams pasiekti jų rusinimo tikslų.

Po 1918 metų, karo operacijoms aptilus, vienas pirmųjų nepriklausomos Lietuvos uždavinių buvo savo Universiteto įsteigimas. Mūsų laikais labiau negu kada praecityje tauta negali išsi-

laikyti nepriklausoma be savo augštųjų mokyklų. Per tas mokyklas ji pasiruošia ne tik reikiamus kadrus techninio personalo valstybės aparatui, bet ir išvysto savo tautinę filosofiją bei patenkina civilizuoto žmogaus reikalavimus. Jei pradžioje ir buvo keletas abejojusių dėl lietuvių sugebėjimo tokią mokyklą išlaikyti, tai jų buvo tik mažuma. Jau 1919 metais Vilniuje, o vėliau, 1920 metais Kaune yra įsteigiami Augštieji Mokslo Kursai, kurie pagaliau Vasario 16 d. 1922 metais yra paverčiami į Lietuvos Universitetą.

Lietuvos Universitetas per 19 nepriklausomo gyvenimo metų atliko dvi labai svarbias paskirtis.

Pirma — sukoncestravo vienoje institucijoje žymiausias Lietuvos mokslo pajėgas bei paruošė naujus mokslo kadrus. Be to, tiems susibūrusiems prie Alma Mater žmonėms davė palankias materialines ir moralines sąlygas dirbti kiekvienam savo pasirinktoje mokslo šakoje, ypačiai priderinant ją prie specifinių Lietuvos tradicijų, sąlygų ir žmonių charakterio. Lietuvių kultūros filosofija, tautosakos tyrinėjimas, socialiniai bei ekonominiai mokslai ypačiai pasi-

1830-31 METAI

LIETUVOS ULONŲ MAJORAS HORDYNSKIS IR JO KNYGA APIE LIETUVOS — LENKIJOS SUKILIMĄ

Šitaip suskaldžius mūsų jėgas Lietuvoje ir, kas svarbiausia, vėliausiai suorganizuotajai kariuomenei šitaip pavedus ginti persikėlimus per dvi upes, dargi gerai žinant priešą stiprumą, tuo būdu buvo padaryta stambi klaida. Kauno, tokios didelės svarbos vietos, gynimas pavestas trimis pėstininkų batalijonams ir raitininkų eskadronui, vienų naujokų kariuomenei ir dargi be amunicijos (nes kiekvienas kovotojas teturėjo vos po tris šovinius), buvo visai neišaiškinaamas sprendimas. Be to viso, šventosios upė buvo tiek seklī, kad ją perbristi galėjo pėstininkai ir raitininkai, o kai kuriose vietose ir artilerija. Tad kodėl toji upė turėjo būti ginama? Tiktai gerosios laimės dėka šie kariuomenės daliniai nebuvo atkirsti.

Dviem kariuomenės dalims atvykus į Kėdainius ir į Vilmergę, pradėta organizuoti laikinoji vyriausybė tai provincijai. Dviejose

ADV. KOSTAS R. JURGELA

vietose buvo šaukiami seimeliai valdžiai organizuoti ir vyrams šaukti į kariuomenę. Nors šie sumanymai buvo visai atitinkami, betgi tatai buvo per vėlai pradėta ir jokia kita vieta tam visam nebuvo taip tinkama, kaip Vilnius. Jei Sakeno korpas būtų buvęs vejamas ir sulaužytas, Vilnius būtų buvęs mūsų; ir visi tokie sumanymai būtų buvę galima ten įvykdyti palankiausiose sąlygose. Tuo atveju narsūs lietuviai būtų vykę iš visų kraštų ir užpild mūsų elles, nelaukdami atsisaukimo į juos. Betgi dabar naujoji krizė įvyko. Kovodami Vilniaus kautynėse, mes susilaukėme katastrofiškų pasėkų. Priešui buvo parodytas mūsų jėgų silpnumas ir suteikta proga pajusti mūsų vado klaidas, o priešas buvo pasiruošęs pasinaudoti jomis. Žodžiu, patys lietuviai, stebėdami

visą šį stambų klampojimą klaidose, skaudžiai pasipiktino ir, kartą taip nuoširdžiai pasiūlę savo bendradarbiavimą, pradėjo ilgaiui suprasti, kad jie dykai aukojasi, jei reiktų susilaukti Vilniaus gyventojų likimo. Kaip jau sakėme, ši tauta pradėjo savo sukilimą dviem mėnesiais anksčiau, negu pajuto vilčių apie bet kokią paramą iš mūsų kariuomenės ir, kad ir menkai ginkluoti, lietuviai per tą laikotarpį tebetęšė partizaninį karą su vienalyčiu sėkmingumu (mano pabrūkta, — KRJ). Todėl mes negalime turėti jokios priežasties jais nusiskųsti, jeigu po klaidingo elgesio, pareikšto jų akyse, jie ėmė svyruoti dėl sujungimo savo jėgas su mūsų kėmėmis ir nusprendė savo pastangas ir gyvybių aukojimą pasilaikyti kuriai nors kitai progai, kuomet būtų kiek daugiau vilties.

Šešios ar septynios dienos, kurias mes taip praleidome Kėdainiuose ir Vilmergėje, atrodė tartum buvo sumanytos tam, kad priešas būtų pakviestas pasinaudoti bei spausti savo pirmavimais ir pakilti am mintį apsiausti mūsų jėgas. Mūsų laimei, priešas nepasinaudavo ta proga ir pasiliko neveiklus. Šis neveiklumas (nežinia, ar jis buvo pasireiškęs dėl jo vadų bukaprotiškumo, ar dėl betkokios kitos priežasties) davė mums progos pakeisti savo planus ir pasitraukti iš pavojingos būklės, kurioje mes buvome atsidiūrę. Betgi to vietoje mes laukėme priešų puolimo. 29-ją dieną priešas pradėjo pulti visomis savo jėgomis kiekviename bare: ties Vilmerge, Vepriai, Jonava ir Kaunu.

4,000 rusų korpas su 16 patrankų pradėjo pulti Kauną, kurį gynė, kaip sakėme, 2,000 naujokų kariuomenė. Nuo ryto ligi nakties gynimasis buvo tęsiamas su dideliu narsumu. Pirmąjį pusdienį pusdienį grumtynės vyko pačiame mieste, o likusi dienos dalis buvo praleista besiveržant dėl perėjimo tiltu per Nerį. Užėmę visus namus upės krantuose ir gretimose aukštesnėse, rusai paleido baisią artilerijos ir muškietų ugnį į tiltą, kurį pėstininkų dalinys gynė beveik be amunicijos. Sutemus matydama, kad rusų kavalerija rado priemonių persikelti per upę, pulkininkas Kikiernickis įsakė trauktis,

reikė mūsų Universiteto dėka. Per trumpą laiką prie Universiteto susiburia žymiausi Lietuvos mokslininkai ir vaidina svarbiausiąjį vaidmenį lietuvių kultūros susiformavime. To ryškūs pavyzdžiai yra kad ir šie asmenys: St. Šalkauskis, P. Leonas, M. Roemeris, trys broliai Biržiškos, J. Jablonskis, Pr. Dovydaitis, V. Krėvė-Mickevičius, Putinas-Mykolaitis, kun. Paltarokas ir daug kitų. Jų vadovaujama lietuvių visuomenė subrendo lietuviškoje kultūroje, harmoningai įsijungė į istorinę tautos evoliuciją. Lietuvis tapo pilnutiniu žmogumi su savo moralinių vertybių hierarchija. Lietuvių tauta individualizavosi ir išsiskyrė savo savybėmis iš kitų tautų tarpo, sudarydama savo nepriklausomos egzistencijos pagrindą ir moralinį reikalingumą.

Antra Universiteto paskirtis — paruošti Lietuvos visuomenei ir Valstybės administracijai reikiamą kvalifikuotų žmonių skaičių: teisininkų, medikų, dvasiininkų, administratorių, inžinierių, ekonomistų, agronomų ir kitų. Per 19 metų Universitetas

puikiai patenkino tų kvalifikacijų žmonių paklausą, o kai kuriose srityse netgi susidarė laikinas perteklius. Gavome lietuvių kultūros pozityvų intelektualinį tipą — darbštų, sąžiningą, giliai protaujantį, moralų. 2000 diplomuotų asmenų buvo pasklidę po visą Lietuvą ir veikė į visas Lietuvos gyvenimo šakas. Per trumpą laiką Lietuva pralenkė daugelį Europos valstybių. Bet tai buvo tik pirmasis etapas. Tolimesnes išdavas nelaimingos mums sąlygos sutrukdė matyti.

Čia negalima praeiti nepaminėjus vieno Universiteto bruožo, tai jo artimumas liaudžiai. Tiek profesoriai, tiek studentija kilusi iš kaimo ir liaudies jautėsi kaip nerinkti tos liaudies reprezentantai ir stovėjo josios teisių ir gerbūvio sargyboje.

Pagaliau reikia nurodyti glaudų bendradarbiavimą tarp Universiteto ir Lietuvos karių. Gal tik su maža išimtimi, visų fakulteto mokslo personalo tarpe užtinkame aktyviosios tarnybos karių, ypačiai medicinos ir chemijos srityse.

bet pats pasiliko su vienintėle kuopa tilto ginti, kol sužinojo, kad likusi rinktinės dalis perėjo per Slabados miestelį ir pasiekė aukštumas, kurios yra už miestelio. Ant to tilto žuvo šios kuopos kapitonas Zabiela (Zabiello), lietuvis. Jis liko nušautas, jam savo rankomis beardant tiltą. Su didžiausiu narsumu išlaikiusi savo poziciją ant tilto, ši kuopa pradėjo trauktis. Rusų kavalerija, kuriai pavyko upė perbristi, jau pradėjo veikti jų užpakaly. Tuo pat metu rusų pėstininkų voros jau veržėsi per tiltą. Suprasdamas savo būklę, pulkininkas Kikiernickis įkvėpė mažam savo adliui pasiryžimą atkakliai bandyti prasilausti pro rusų kavaleriją ir pasiekti Slabadą. Ryžtingai jo dvasiai pritarė narsūs valdiniai, ir ši vieno šimto kuopa, šaukdama valio, prasiskynė kelią pro priešo raitininkus, pasiekė slabadą ir nakties priedangoje jai pavyko susijungti su savo draugais. Šiose pastangose pulkininkas Kikiernickis krito sužeistas ir liko prieš nelaisvėje. Su šia kuopa buvo grafitė Ploterytė ir jos adjutantė Rasinavičiūtė.

Pusės savo narių netekęs krivinoje atakoje, kuriai išstatė netekęs vadovavimas, dalinys vyko keliu į Jonavą. Taip baigėsi Kauno puolimas, ir rusai užėmė tą svarbų postą, kuris būtų galima laikyti raktu visiems mūsų ryšiams su Lenkija.

Negali būti jokio pateisinimo dėl Kauno neįtvirtinimo (nefortifikavimo). Tai yra miestas su 10 ar 20 tūkstančių gyventojų, kurių pusė galbūt yra žydai, bet jie buvo galima panaudoti įtvirtinimų statybai. Jis taip pat buvo patogiausias gintis, nes iš visų pusių apsuptas aukštumų.

Tą pat dieną kruvinai susirėmimai įvyko ties Jonava, Vepriais ir Vilkmėge. Pirmieji du miesteliai buvo palikti. Sėkmingai buvo atremtas rusų puolimas Vilkmėgėje. Šiose kautynėse Poznamo ir Plocko ulonai šoko ant rusų kavalerijos sparno ir, padarę skaudžių nuostolių paėmė nelaisvėn apie 80 čerkesų. 29-tos dienos naktį sužinojė, kad mūsų pozicijos Jonavoje ir Vepriuose paliktos, gen. Dembinskis kitą dieną išvyko iš Vilkmėgės ir žygiavo keliu į Šiaulius. Nors, priešui užėmus Kauno miestą ir nutraukus visą mūsų operacijų liniją paliai šventąją ir Nerį, mūsų būklė pasidarė labai pavojinga, betgi vis dar buvo galima išvengti vėliau pasekusių katastrofų ir su-

grįžti į Lenkiją. Sutelkdami visas savo jėgas Kėdainiuose, mes būtume galėję persikelti per Nemuną tuo pačiu būdu, kaip jau buvome kartą padarę ties Gelgaudiškiu ir tuo būdu priešas būtų likęs mūsų užpakaly. Tuo tarpu antroje Nemuno pusėje priešas nebuvo pakankamai stiprus, kad sutrukdytų mūsų žygi. Bet, užuot taip pasielgus, tarytum norint laiduoti mūsų žuvimą, nedidelė rinktinė iš keturių kavalerijos eskadronų ir sapierių dalinio, pulkininkui Kosui (Koss) vadovaujant, buvo išsiusta nutiesti tiltą per Nemuną. Šis įsakymas yra visai neišaiškinamas. Šiai rinktinėi vos atvykus prie upės ir pradėjus tilto statybą, priešas kavalerija (kirasyrai) ir artilerija puolė ją iš dviejų šonų. Ji išsigelbėjo tik dėka sumanuso pulkininko Koso, kuris šoko į gretimo miško priedangą, ir taip pavyko jai grįžti į korpusą. Mūsų nuostoliai šioje ekspedicijoje, netekus visų įrankių tiltams statyti, buvo nepakeičiami.

Nuo tos dienos priešas nei valandėlei nepaleido mūsų iš savo akių ir, sutelkęs gausingesnes savo jėgas prie didžiojo kelio, kuris eina iš Kėdainių per Raseinius į Šiaulius, privertė mus laikytis tos krypties, kuri mums buvo pavojingiausia, nes operacijų plotas mūsų jėgoms nuolat darėsi vis siauresnis ir siauresnis.

RASEINIŲ KAUTYNĖS

Priežastis šioms kautynėms, kurių mums reikėjo labiausiai išvengti, buvo stiprus prieš puolimas prieš gen. Chlapovskio arjergardą, pastarajam žygiuojant į Šiaulius. Kad būtų išvengta arjergardo išstatymo dideliems nuostoliams, arba bent progai patirti nuostolių, buvo duotas įsakymas užimti poziciją, ir korpas susirikiavo kautynėms. Raseinių kautynės, truko vos keturias valandas, buvo labai kruvinos ir labai garbingos lenkų ginklams. Priešo uždavinys šia proga buvo apriesti kairįjį mūsų sparną. Vos tikrai pastebėjęs, kad mūsų korpas užėmė poziciją ir buvo sustatytas kautynių tvarkoje, priešas atgabeno savo artileriją iš 24 pabūklų ir paleido sunkiąją ugnį į mūsų vidurį. Ši ugnis nepadarė didelių nuostolių, nes, mūsų pozicijoms esant aukštumose, sviediniai krito per žemai, kad galėtų padaryti žalos. Keilioms minutėms praėjus po to, kai ši artilerijos ugnis pradėta, dešiniajame mūsų sparne pasirodė stipri rusų kavalerijos vora. Ši vora turėjo su savim taip pat lengvosios artilerijos dalinį, kuris irgi paleido ugnį. Kairiajame mūsų sparne, kuris buvo at-

sirėmęs raisto ir dėl to mažai tikėtasi puolimo, buvo sutelkta tikrai mažą jėgą. Šį sparną sudarė pėstininkų batalijonas ir 1-sis ulonų pulkas. Šie daliniai buvo šiame sparne pastatyti poilsui po praėjusios dienos ir nakties susirėmimų ir nuovargio arjergardo tarnyboje. Tačiau narsūs ulonai, vos pamatę priešą, prašė iš generolo leidimo atakuoti. Tokį leidimą davus ir paleidus pirmuosius rusų artilerijos šūvius, mūsų kariai ryžtingai puolė prieš kavaleriją ir artileriją. Šios puikios atakos padariniai buvo 60 belaisvių paėmimas ir trijų patrankų sugadinimas. Tai buvo paskutinė šio narsaus pulko ataka.

Mūsų viduriui sekėsi nebgliaiau kaip ir kairiajam mūsų sparnui. Mūsų artileriją pastatius geriau už priešą, keli jo pabūklai liko nutildyti ir jo ugnis ėmė silpnėti. Kelias valandas iš abiejų pusių buvo laikoma lengva grandinės šaulių ugnis. Mūsų generolai, matydami priešą neatnaujinant puolimo, davė įsakymą apliešiti poziciją ir tęsti žygi į Šiaulius.

Tą pat naktį korpas atvyko į Tytuvėnus. Ten prie mūsų prisijungė gen. Rohlando rinktinė, turėjusi kruviną susirėmimą ties Baisogala tą pat dieną, kada gen. Dembinskis taip pat buvo užpultas Panevėžyje. Gen. Chlapovskio korpas kitą dieną išvyko puliti Šiaulius, kurie buvo rusų įgulos užimti. Gen. Dembinskio rinktinė, kuri, kaip jau minėjome, žygiavo kitu keliu į Šiaulius, atvyko apie vidudienį liepos mėn. 7 d. Generalas, turėdamas mintyje to miesto rusų įgulos silpnumą (ten buvo keturi pėstininkų batalijonai su šešiomis patrankomis) ir kurį laiką palūkėjęs gen. Chlapovskio korpo atvykstant, nusprendė pasiųsti per pulkininką Miroshevskį pasiūlymą rusų įgulos vadui pasiduoti ir išvengti nereikalingo kraujo liejimo. Rusų pulkininkas Kurovas nepriėmė šių draugiškų pasiūlymų ir privertė gen. Dembinskį duoti įsakymą puliti. Puolimas įvyko, betgi labai santūrus, nes Dembinskis tikėjosi, jog gausingesnių jėgų atvykimas greit įtikins rusų vadą, jog gynimasis yra bergždžias. Tikrai, gen. Chlapovskio korpas atvyko apie 5 valandą popiet į kaimą maždaug keturių mylių atstu nuo Šiaulių; ten ji sutiko gen. Dembinskio pasiūstas karininkas su pranešimu apie susidariusias aplinkybes. Iš tikro, patrankų ir muškietų aidai jau turėjo įtikinti gen. Chlapovskį, kad gen. Dembinskis vykdė puolimą. Betgi, užuot skubėjęs į talką, jis taisėsi stovyklai ir ten išbuvo ligi antros valandos ryto. Tad liepos mėn. 8 dienos 2 val. ryto korpas ėmė žygiuoti ir auštant atvyko prie Šiaulių.

(Bus daugiau)

SOVIETŲ SAJUNGOS SULAUŽYTOS

LIETUVOS TARPTAUTINĖS SUTARTYS

Dr. Domas Krivickas

Vienas iš pagrindinių bendro gyvenimo dėsnių yra duotojo žodžio laikymas. Duotasis žodis ir jo vykdymas yra tiek vidaus, tiek tarptautinio bendravimo pagrindas.

Lietuvos Respublika jau nuo pat savo atsikūrimo pradžios savo santykius su kaimynais ir ypač Sovietų Sąjunga stengėsi pagrįsti tvirtais teisiniais pagrindais. Tam reikalui tarp Lietuvos ir Sovietų Sąjungos buvo sudaryta visa eilė sutarčių.

Sia proga mes norime priminti tas pagrindines politines sutartis, kuriomis Sovietų Sąjunga pasižadėjo gerbti Lietuvos nepriklausomybę, jos integralumą, nesikišti į vidaus reikalus, nedalyvauti jokiam veikime, nukreiptame prieš Lietuvą. Taip pat priminti ir tas pagrindines daugiašalines sutartis, kuriomis Sovietų Sąjunga pasižadėjo susilaikyti nuo užpuolimo, ar karinių jėgų panaudojimo ginčui spręsti.

Pagrindinės Sovietų Sąjungos prievolės Lietuvos atžvilgiu nustatytos sekančiose sutartyse.

1920 m. liepos 12 d. sutartimi "Rusija be atodairų pripažįsta Lietuvos valstybės savarankiškumą ir nepriklausomybę su visomis iš to pripažinimo einančiomis juridinėmis sėkmėmis ir gera valia visiems amžiams atsisako nuo visų Rusijos suvereniteto teisių, kurių ji yra turėjusi Lietuvos tautos ir jos teritorijos atžvilgiu".

1926 m. rugsėjo 28 d. sutartimi, Sovietų Sąjunga pasižadėjo visomis aplinkybėmis gerbti Lietuvos suverenumą bei teritorinį integralumą ir neliečiamybę, o taip pat susilaikyti nuo bet kurių agresijos veiksnių prieš Lietuvą.

1933 m. liepos 5 d. Lietuva ir Sovietų Sąjunga konstatavusios, kad jų jū pasirašytas Briand Kelloggo paktas ir 1926 m. Lietuvių-Sovietų paktas draudžia bet kurį užpuolimą, o taip pat,

kad visos valstybės lygiai turi teisę į nepriklausomybę, saugumą, savo teritorijų gynimą ir laisvą savo įstaigų plėtojimąsi, pasirašė sutartį, kuria apibrėžiama, kas yra užpuolikas.

Užpuolike valstybe bus laikoma ta, kuri pirma padarys vieną iš šių veiksnių:

1) Paskelbs karą kitai valstybei,

2) Įsibraus ginkluotomis jėgomis, net ir karo nepaskelbusi, į kitos valstybės teritoriją;

3) Užpuls savo žemyno, jūrų arba oro jėgomis, net ir karo nepaskelbusi, kitos valstybės teritoriją, laivus arba lėktuvus;

4) Paskelbs jūrų blokadą prieš kitos valstybės pakrantes arba uostus;

5) Parems ginkluotus būrius, kurie susiformavę jos teritorijoje, bus užpuolę kitos valstybės teritoriją, arba atsisakys, nežiūrint į užpultos valstybės reikalavimą, imtis savo teritorijoje visų jos galioje esančių priemonių iš minėtųjų būrių visokiai paramai arba globai atimti.

Kad dar daugiau suvaržyti galima užpuoliką numatyta, kad jokie policinio, karinio ar ekonominio pobūdžio samprotavimai, valstybės vidaus padėtis arba jos elgesys tarptautinėje plotmėje, negali pateisinti užpuolimo, kaip pavyzdžiui, valstybės administracijai prikišamos klaidos, jos politinė ar ekonominė struktūra, neramumai, streikai, revoliucijos, pasienio incidentai ir t.t.

Pagaliau, net ir savo smurtu pristama 1939 m. spalio 10 d. sutartimi dar kartą pasižadėjo nesudarinti bet kurių sąjungų ir nedalyvauti koalicijose, nukreiptose prieš Lietuvą. Taip pat ji pasižadėjo, kad "šios sutarties įgyvendinimas jokia būdu neturi paliesti susitariančiųjų šalių suvereninių teisių, ypač jų vals-

tybinės santvarkos, ekonominės ir socialinės sistemos, karinių priemonių ir bendrai, nesikišimo į vidaus reikalus dėsniu".

Be šių pareigų, kurias Sovietų Sąjunga prisiėmė tiesiogiai su Lietuva sudarytomis sutartimis Sovietų Sąjunga turėjo prievolių Lietuvos atžvilgiu, išplaukiančių ir iš bendrų sutarčių: Tautų Sąjungos pakto ir Briand Kelloggo pakto.

Tautų Sąjungos pakto, nariai prisiėmė prievolę saugoti ir palaikyti visų Sąjungos narių teritorinį integralumą ir politinę nepriklausomybę. O Briand-Kelloggo pakto nesigriebti karo kaip nacionalinės politikos priemonės ir visus ginčus spręsti taikiau būdu.

Sovietų Sąjungos išipareigojimais Lietuvos atžvilgiu yra aiškūs ir kategoriški. Tačiau nežiūrint visų šių išipareigojimų, Sovietų Sąjunga ėmėsi visos eilės žygių, priešingų duotiems pasižadėjimams.

1. 1939 m. rugpiūčio 23 d. Sovietų Sąjunga pasirašė sutartį su hitlerine Vokietija dėl įtakų zonų pasidalinimo Pabaltyje, tuo pasikėsindama prieš Lietuvos nepriklausomybę ir teritorinį integralumą, priešingai duotam pasižadėjimui nedalyvauti jokiose sąjungose ar koalicijose, nukreiptose prieš Lietuvą. Šiuo savo aktu ji tapo bendrininke Vokietijos agresijos, nes juo buvo atidaryti vartai į antrą pasaulinį karą. Nuo šios sutarties visi Sovietiniai aktai turi agresijos pobūdį.

2. Smurtu grąšindama Sovietų Sąjunga privertė Lietuvą pasirašyti 1939 m. spalio 10 d. sutartį dėl Vilniaus perdavimo ir įgulių įsteigimo Lietuvoje, tuo neteisėtai pasisavindama Lietuvos teritorijos dalį, nežiūrint daugkartinių pasižadėjimų, kad 1920 m. liepos 12 d. taikos sutartis turi visą galią ir čeliybę. Lietuva pagal šią sutartį buvo

LIETUVIŲ KOVA DĖL LAISVĖS ANGLŲ AKIMIS

14 knygų autorius, keliautojas anglas John Gibbon'as, 1938 m. apkeilavęs Švediją, Suomiją, Estiją, Latviją ir Lietuvą, savo kelionės išpūdžius aprašo 250 puslapių knygoje — "Keepers Of The Baltic Gates".

Autorius vaizdžiai nupasakoja Lietuvos istoriją, Lietuvos Imperijos laikus, kada Lietuvos valstybės plotas buvo nuo Baltijos iki Juodosios Jūros ir siekė Maskvos erdvę, kada Lietuva sudarė stiprų barjerą, saugantį Europą nuo rytų stepių antplūdžio.

Knygoje yra sužymėta beveik visos mūsų tautos kovos dėl laisvės, ginantis nuo užpuolikų, kurie kėsinosi į Lietuvos žemę ir lietuvių tautos laisvę. Rašoma, kad ne kartą Lietuvai teko perpulti, žiaurūs kaimynai ją skriaudė, bet Lietuva amžių bėgyje daug kartų sulaužė vergovės pančius ir vėl gerėjosi laisve.

priversta atsisakyti žemių, kurios ai teisėtai priklausė pagal minėtą taikos sutartį.

3. Įteikdama ultimatumą 1940 m. birželio 14 d. ir reikalaudama pakeisti Lietuvos vyriausybę — Sovietų Sąjunga sulaužė pasižadėjimą gerbti Lietuvos suverenumą ir nesikišti į vidaus politiką.

4. 1940 m. birželio 16 d. okupuodama Lietuvos teritoriją ir Raudonosios Armijos pagalba įvesdama komunistinę santvarką Lietuvoje Sovietų Sąjunga tapo agresore, užpuolike aukščiau minėtų sutarčių prasme.

Sovietų Sąjunga dėl jos agresijos aktų, pradžioje grąšiniu, o vėliau ir karo veiksmu, tapo pripažinta valstybe atsistojusi už Tautų Sąjungos Pakto ribų ir 1939 m. Tautų Sąjungos Susirinkimo ir Tarybos nutarimu pašalinta iš Tautų Sąjungos.

Tarptautines teises profesoriai ir Lietuvos užsienių reikalų ministerijos juriskonsultas, patsai dalyvavęs daugely derybų Maskvoje, taip baigia:

Taigi, pradedant 1939 m. Sovietų Sąjunga sulaužė visas pagrindines sutartis sudarytas su Lietuva, o taip pat Tautų Sąjungos Paktą ir Briand-Kellogg Paktą.

Po pirmojo D. Karo Lietuva buvo pirmoji Baltijos valstybių, kuri 1918 metais vasario 16 dieną pasiskelbė nepriklausoma valstybe su savo istorine sostine — Vilniumi. Be lėšų, sunkiausiomis sąlygomis pradėjo pirmuosius nepriklausomybės žingsnius.

Rašytojas apibūdina mūsų tautos didžiausią norą ir troškimą gyventi nepriklausomą gyvenimą. Aprašoma, kaip lietuvis Nepriklausomybės Aktą antspauduoja savo krauju. Beginklė tauta, okupacijų ir vergovių išvarginta, 1919 m. sukyla ir kovoja su bolševikais, bermontininkais ir lenkais, kurie tiesė grubuonišką ranką į tik pražyduosį Lietuvos laisvės žiedą.

Su didele simpatija Lietuvai aprašytas Vilniaus apgaulingas pagrobimas iš tik ką besikeliančios laisvam gyvenimui Lietuvos: 1920 m. spalio 7 dieną Suvalkuose pasirašyta, o jau spalio 9 d. gen. Želigovskio sulaužyta sutartis; mūsų tautos skausmas ir kovos dėl Vilniaus, pagaliau 1938 m. kovo mėn. lenkų ultimatumas.

Plačiai aprašyta Klaipėda, jos istorija, Klaipėdos priklausomybė Lietuvai, jos atvadavimas 1923 m. Autorius, lankydamasis Kauno bažnyčiose ir muziejuose, Kauną vadina moderniu Europos miestu, mielai geisdamas dar daug kartų jį matyti. Gražiai mini visą mūsų nepriklausomą gyvenimą ir pasiektus ekonominius, kultūrinius laimėjimus. Pažymi, kad kraštas yra katalikiškas ir giliai religingas, karštai meldžiasi ir garbina Dievo Motiną Mariją.

Knygoje yra buvusio Ministerio Pirmininko Kun. Mirono, Kauno miesto, Saugumo D-to Rūmų, žygiuojančių Lietuvos Karo Mokyklos kariūnų, Nidos kopų ir kitos nuotraukos.

Kita knyga "Beyond The Baltic" by A. MacCallum Scott. Šios knygos autorius, buvęs Anglijos parlamento narys, 1925 m. aplankė Sov. Rusiją, Lenkiją, Lietuvą, Latviją ir Estiją, savo kelionės išpūdžius aprašo minėtoje knygoje.

Joje pavaizduotas savanoris kūrėjas, kaip jis kuriasi gautam žemės sklype, kaip, baigęs kovas už Laisvę, savo pavargusia nuo darbo ranka glosto javų varpas, džiaugiasi derliumi savo laisvoje gimtoje žemėje. Aprašytas Vilnius, su jo visom grožybėmis; sakoma, kad Vilnius tai lietuvių širdyje degęs ugniakuras, Lietuva be sostinės, Lietuva dar paskendus gedule.

Autorius trumpai, bet vaizdžiai nupasakoja Lietuvos istoriją ir nurodo, kad garsiausias Lietuvos Karo Vadas Vytautas Didysis išgelbėjo Europą nuo mongolų antplūdžio.

Knygoje yra įdėta dailininko J. Matikos "Žalgirio Mūšis" paveikslas reprodukcija.

Autorius, kalbėdamas apie atsikūrusias tris Baltijos valstybes, rašo, kad daugelis manė, jog bolševikinė Rusija anksčiau ar vėliau be karo bandysianti prisijungti tas tris Baltijos valstybes. Lankydamasis Leningrade, Maskvoj, jis tuo klausimu kalbėjęs su žymiais bolševikų vadais, kurie jam užtikrinę, jog Sov. Rusija neturinti jokių agresyvių tikslų Baltijos valstybių atžvilgiu, bet pačios Baltijos valstybės komunistinės santvarkos neišvengiančios.

Paskutinėje knygos dalyje, pavadintoje "Baltijos Sąjunga", autorius nagrinėja tokios sąjungos galimumą bei naudą. Jo manymu, Baltijos valstybės galėtų apsaugoti savo ekonominę bei politinę nepriklausomybę tik sudariusios glaudžią Baltijos Valstybių Federaciją. Dėl to jos neprarastų savo savitus tautinius individualumus.

Skaitant šią knygos dalį Baltijos kraštų gyventojui kyla klausimas: dėl ko gi nepriklausomybės laikais mūsų spauda, visuomenė bei valstybių vyrai (turiu galvoj Baltijos Valstybių vyrus) nenumatė, neįsąmonė, kad mes gyvename ant vulkano; dėl ko tauta buvo neįspėta, neparuošta toms baisioms nelaimėms? Sunkiai tautai valandai atėjus, pasijutom pakrikę; vieni kaip zuikiai išbėgiojom, kiti nugarmėjom į bolševikų bučių. Kalbant apie mūsų gimtąją žemę Lietuvą ir jos tautos tragediją, su skausmu širdyje ir ašaromis akyse tenka pasakyti, kad daugelis mūsų valstybės vyrų savo pareigų Tėvynei ne tik tinkamai neatliko, bet daugelį kartų duotą Tėvynei priesaiką sulaužė, į savo Tėvynės skaudžiausias žaizdas pylė druską, ta druska kartais ir dabar tebeplisdoma. Juo didesnės Tėvynėje nelaimės ir gedulas, juo daugiau tarp mūsų barnių.

Tiek Latvija, Estija, tiek ir mes lietuviai, gyvendami laisvi, buvom lyg apsvaigę, suvaikėję: lietuvius latviai mušė už krepšinį, bet kai bolševikas juos pačius pavergė, jie tylėjo.

Maža buvo dėta, anot to anglo, pastangų sukurti kad ir tą glaudžią Baltijos valstybių federaciją, kuri, turėdama apie 6 milijonus gyventojų, būtų gal galėjusi bent pabandyti su ginklu rankoje ginti savo nepriklausomybes ir įrodyti pasauliui, kad trys seserys — valstybės ant Baltijos jūros kranto laisvę brangina daugiau nei gyvybę. Nelygią kovą mes būtume pralaimėję, bet mūsų padėtis tarptautinėje arenoje šiandieną būtų visai kita.

Z. GERUTIS

NAUJA EUROPAI GINTI STRATEGIJA

KAS GERIAU: GYNYBOS LINIJOS AR PASIPRIEŠINIMO SRITYS?

Šį rudenį, rugsėjo mėn., Vokietijoje vyko įvairaus pobūdžio kariniai žaidimai, kurių taša reiktų skaityti ir Šiaurės Jūroje, Baltijoje bei š. rytų Atlanto pakrantėse įvykusius milžiniškus laivų manevrus. Žemyno veiksmus sekė gen. Bradley ir gen. Matthew Ridgway, vyr. sąjungininkų karinių jėgų vadas Europoje, kuris vėliau tarėsi su Bonnos vyriausybe; jos kariuomenė 1953 metais turėtų dalyvauti panašiuose pratimuose europinės armijos rėmuose.

Šių visų pratybų tikslas — paruošti geriausi gynimosi-puolimo planą, prieš laukiamąją Sov. Rusijos agresiją. Europa ir Amerika neturi tiek "patrankų mėsos", kaip jų būsimasis kontr. partneris. Bet... gen. J. Lawton Collins, JAV žemyno jėgų štabo v. kas, europiečius nurašino pareikšdamas, jog Europos gynimui jau turima pakankamai taktinių atominių ginklų. Aišku, jog Europos štabų smegenims tai puiki naujiena, kuri palengvinsianti sunkius Europos strateginio gynyimo planavimo darbus, samprotauja NEWSWEEK karinis bendradarbis viename šio žurnalo numeriu.

Šiuo metu į strateginį Europos gynimą žiūrima iš dviejų priedaidų: 1. kaip į gynybą ant linijų ir 2. kaip į gynybą iš sustiprintų sričių.

Žvilgsnis į šio meto Europos žemėlapi sako, kad linijinė gynyba remtųsi didžiosiomis upėmis, kaip Elbe, Weseriu, Ysel-Reinu, Somme-Meuse bei Loire. Tuo tarpu gynyba iš sričių galėtų sėkmingai vystytis iš didžiojo Alpių kalnų masyvo, mažesnės Ardenų kalnų srities, iš Danijos pusiasalio ir vandens plotų ginamų š. Vokietijos sričių bei Olandijos užtvindytojo patogių pozicijų.

PRANCŪZŲ PLANAS

Šis planas buvo priimtas buvusiojo Vakarų Unijos valstybių vyr. štabo, dabartinio SHAPE

Prancūzų planas gintis ant Reino, eventualiai atsitraukiant

ir NATO (Supreme Headquarters Allied Powers Europe ir North Atlantic Treaty Organization) pirmatakūno. Marš. Montgomery ir a. a. gen. de Latre de Tassigny 1949 metais buvo pareiškę, kad rusų puolimas busias sulaikytas ant Reino. Tačiau juodu savo planą būtų sunkokai įgyvendinę dėl jėgų trūkumo. Greičiausia, užpuolimo atveju, sąjungininkai būtų traukęsi ligi Viduržemio ir Atlanto evakuavimo uostų.

Kai 1950 m. gen. Eisenhower'is perėmė SHAPE vadovybę, tai paveldėjo ir jau parengtą strateginį planą. Tačiau greitas V. Europos jėgų augimas vertė šį planą persvarstyti ir iš jo kilo kitas pakaitalas, žinomas

BEDOS OPERACIJŲ PLANU.

Pagal šį planą pirmoji gynybos linija numatyta ant Reino—Ysel upių linijos. Aišku, kad tuo metu rusai būtų stabdomi atsitraukiamojo pobūdžio mūšių per visą V. Vokietiją. Teoretškai žiūrint, tai būtų suteikę galimybę mobilizuoti prancūzų rezervus. Vienok buvę labai maža vilties, kad pavyktų rusus išilgai

šią gynybos liniją sulaikyti. Nors nebuve išdirbta smulkmenų, kaip elgtis, jei rusai šią liniją pralaužtų, tikėta, kad bus palaipsniui traukiamasi per visą Prancūziją ligi Viduržemio uostų. Tuo būdu Beneluxo valstybės ir Danija būtų paliktos rusų malonei. Dalis prancūzų pajėgų būtų kėlusis į Afriką, kitos sąjungininkų jėgos būtų atsitraukę už Pirėnų perėjų į Iberijos pusiasalį.

Spėjama, kad šios strategijos autorius esąs marš. Alphonse-Pierre. Juin, dabartinis NATO žemyno jėgų vadas. Jo, kaip prancūzo, buvęs noras kuo ilgiausiai išsilaikyti Prancūzijoje ir tik pačiu kritiškiausiu atveju keltis į š. Afriką. Ten reiktų pertvarkyti savo jėgas ir pradėti ruoštis išlaisvinimo žygiui. Kitos Europos laisvinimo armijos pultų iš Iberijos pusiasalio. Gen. Eisenhower'io buvę griežčiausiai nusistatyta, "jokiu būdu rusams neužleisti visą Europą". Aišku, kad tokiu atveju Anglija būtų neutralizuota rusiškųjų raketų, kylančių, kaip ir vokiškosios, nuo Kanalo krantų.

MARŠALAS JUIN, dabartinis NATO žemyno jėgų vadas

Tačiau dabar jau negalvojama, kad rusams reiktų užleisti visą Prancūziją. Šiuo metu gynyba būsianti žymiai lengvina ma atominių ginklų.

VOKIEČIŲ PLANAS

Prancūziškojo plano kritika, kurią inspiravo Olandijos vyr. štabas, o minčių autorius esąs vokiečių gen. Hans Speidel'is, prasidėjo olandų spaudoje. Kri tikai nurodinėjo, kad "atsitraukimas už Pirenėjų, o Britanijos salų palikimas rusiškųjų raketų malonei būsias katastrofiškas".

Speidel'io planas, kuris sukurtas iš vokiečių patyrimo Rusijoje, siūlo sudaryti stiprias gyny-

Vokiečių planas, kuris siūlo ginti sustiprintais taškais

bos sritis. II-jo Pasaulinio karo metu praktiškai Rusijoje buvo įrodyta, kad net šešetą kartų skaitlingesnis priešas neįstengdavo tokių "ežio dyglių" įveikti. Priešo žygis būdavo lėtinamas, o kartais ir visai sulaikomas. Kodėl gi šio patyrimo neišnaudoti V. Europai ginti, samprotauja vokiečiai.

Pagal šį naują sumanymą amerikiečių ir prancūzų jėgos atsitrauktų į Alpių kalvyną (čia sąjungininkai 1945 m. bijojo paskutinio Hitlerio pasipriešinimo). Dalis britų, šiek tiek prancūzų jėgų, belgų ir olandų armijos atsitrauktų į tris užtvindytas Vokietijos pajūrio ir Olandi-

jos sritis. Tačiau britų pagrindinės jėgos atsitrauktų į Olandiją. Olandai tvirtina, kad Izelį galima dabar išplėsti į vienos mylios platumo vandens klūtį. Ir jeigu būtų pakankamai jėgų, tvirtina Speidel'io plano gynėjai, tai būtų nesunku ginti Daniją ir Ardenų kalnų sritį.

Šio plano rėmėjai teigia, kad priešpuoliai iš šių atsparos sričių ilgą laiką pririštų rusus, laikydami juos balanso padėtyje. Puolimai iš Olandijos visą laiką grėstų Rūriui ir Kanalo sričiai, ir ten rusai negalėtų įsiruoti Anglijai naikinti raketų bazių. Pajūryje esančios "kišenės" iš Anglijos galėtų greit gauti šviežių papildymų, o ypač Olandijos ginamoji sritis, kurioje gausu puikių uostų. Ir Anglija tuo būdu liktų pagrindinė atsargų tiekimo stotis. Papildymai ir tiekimas Alpių srities gynėjams galėtų netrukdomai plaukti per Viduržemį.

Taip šiandien samprotauja NEWSWEEK karinis bendradarbis. Bet kaip bus tikrovėje?! Rodos, ir sąjungininkai prieš II-ji Pasaulinį karą gerai žinojo vokiečių sumanymus, tačiau nie-

Gen. Speidel'is, vokiečių gynybos plano autorius

kur jiems aktyviai nepasipriešino. Būtų galima prileisti, kad rusų užpuolimo atveju bus vykdomi ne tik šie du planai, bet prisilaikoma bendrosios Europinės strategijos, kuri apimtų nuo Petsamo ligi Persijos įlankos.

A. B.

SPALIO 9-JI IR 10-JI

(Atkelta iš 1 psl.)

tautos masė, o kartu su ja tą patį skaudų likimą išgyvena ir jos kaimynai, su kuriais anksčiau nedaryta pastangų surasti bendros taikingos kalbos.

Spalio 10-ji — tai Lietuvos sostinės Vilniaus su dalimi buvusios lenkų okupuotos teritorijos grįžimo prie savo natūralaus kūno data. Ši diena užuot suteikusi mūsų tautai džiaugsmo, nes juk tada atgauta senoji Lietuvos sostinė, — mus prislėgė dar didesniu liūdesiu. Pats faktas, kad savo sostinę atgavome ne geravališku susitarimu su Lenkija, kuri dvidešimt metų ją neteisėtai valdė, mūsų negalėjo džiuginti. Per daug jautriai atjautėme savo pietinio kaimyno tuo metu ištikusias nelaimes, kad džiaugtumėmės savo sostinės atgavimu. O ir didžiojo rytų kaimyno — Sovietų Rusijos pareikalautoji už Vilniaus grąžinimą kompensacija, kurią nelygių jėgų santykyje buvome priversti duoti, reikė: "Vilnius mūsų, o mes rusų". Išreikalautosios tai proga iš mūsų valstybės bazėms vietos, nepraslinkus dar nė pilniems metams,

pasirodė esančios tuo Trojos arkliu, kuris buvo priežastimi pasikėsinti ir į mūsų valstybės savarankumą. Nesvarbu, kad tuometinei Lietuvos vyriausybės delegacijai Kremliaus valdovai pakartotinai tvirtino, jog Sovietų Sąjunga nemananti ir nenorinti kištis į Lietuvos vidaus reikalus, bet tų pažadų, matyt, nė negalvota laikytis. Mūsų vyriausybė ir visa lietuvių tauta labai gerai tatoi suprato, todėl spalio 10-ji, kuria ir datuojamas Vilniaus grįžimas prie savo tautos, nesukėlė mumyse džiaugsmo. Tai buvo data, kuri ženklino tolimesnių lietuvių tautai nelaimių pradžią.

Taigi, kaip spalio 9-ji, taip ir spalio 10-ji lietuvių tautos istorijoje liko liūdesio dienomis.

Šiandien, prisimindami šias mūsų tautos liūdesio datas, turime tvirtą viltį, jog kartą ateis toks metas, kada, susirinkus visai išblaškytai mūsų tautai į savo senąją bočių žemę, liks užuomarsty visos mums svetimųjų padarytas skiaudas primenančios nelentingosios datos.

D. PENIKAS

THULE—POLIARINĒ JAV AVIACIJOS BAZĒ

Kovoje uz šīs planētas erdviņu kontrolē, kas turētu nulemti zemes rutulio valdovo vaidmenī, stengiamasi surasti trumpiausią keliā, kuriu greičāisia ir saugāisia būtū galima pasiekti priēšo nervu centrus. Ne paslaptis, kad šiuo metu tēra tik du pagrindiniai varžovai — Amerika ir Rusija.

Dēl visiem zinomū priēzasčū negalima pateikti idomū ziniū apie SSSR pasiektus laimėjimus šioje srityje. Tačiau šiapus Atlanto, Amerikoje, nors paslaptimis nezaidžiama, zīnīs apie THULE avio bazē, pačioje Granlandijas šiaurēje, yra tikrai vertos dēmesio. Ištisus 2 metus buvo kantriai tylima, tik dabar, kai darbas beveik baigtas, bent dalinai nuo šios paslapties nūtrauktas šydas.

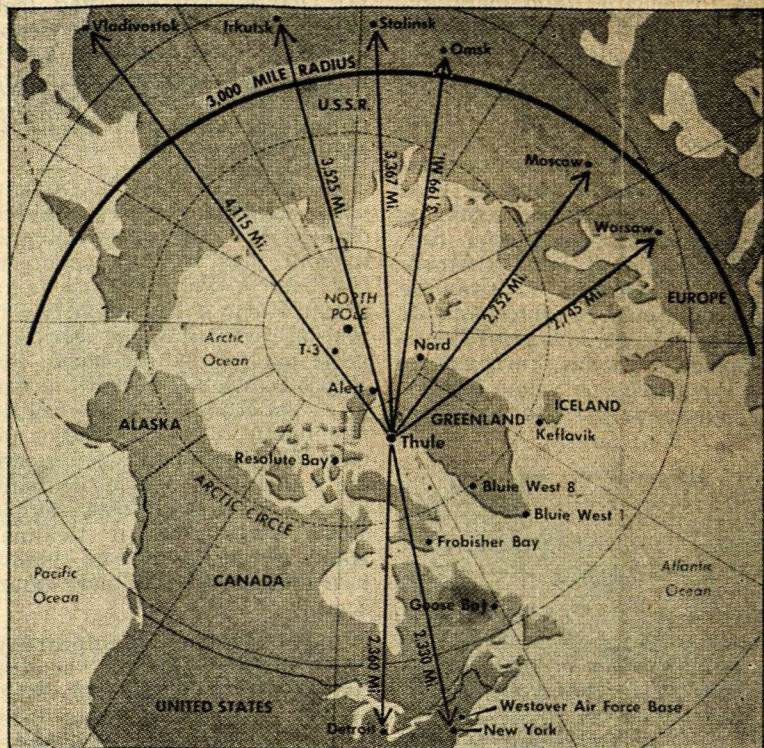
Apie tai savo īspūdizis Amerikas skaitančiai visuomenei pateikia NEWSWEEK žurnālas, kurio specialus korespondents R. Davis yra buvēs pirmasis pilietis, turējēs garbēs kariniamē lēktuve skraidyti virš šiaurinio ašigālio.

UZKARIAUTI KALĒDŪ SENELIO NAMAI. Aišku, kad Kalēdū Senelis privalējo palikti šiaurinio ašigālio vaikū žāisliū īmones..., kai čia pradējo skraidyti perkūnus svaidā JAV kariškieji lēktuvai; šis taškas dabar tapo zemes rutulio stratēģijās raktu. Tokios vietovēs, kaip Resolute Bay, Alert, Nord ir ledo sala, vadināma T-3, dabar yra tapē vakarinio pusrutulio kertiniais gynybos ramsčiais.

Šios svarbios bazēs īkūrimo autorius — JAV Karo Aviācijas pulk. Bernt Balchen. Jis yra buvēs admiralo Ričardo E. Byrd, pietū ašigālio tyrinētojo, lakūnas — pilots. Ši vieta pirmā kartā buvo smukliāu īstirta garsaus šiaurēs sričū tyrinētojo dano Knud Rasmussen. Šis taškas pagal geografinius īsmatāvimus yra tik 910 myliū nuo šiaurinio polia.

Pulk. B. Balchen tvirtina, kad "oro erdviū ūzkariavimo eroje Arktis yra civilizotojo pasaulio centras." Kai II-jo Pasaulinio karo metu, jam buvusi pavesta pietinēje Grenlandijas dalyje Blue West 1-me ir 8-to arodromū statybos priēžiūra, jis prisiminē savo 1927 metū pasikalbējimā su K. Rasmussenu apie Thule. Ir tuo metu jis kaip tik šij Grenlandijas daļi gerai īstyrēs.

THULE APRŪPINIMAS, KLIMATAS. Kai 1950 metū vēlū rudenī raudonoji Kinija īstojā ī Korējas karā, īs ūzmirstūjū stalčū buvēs īsīmtas pulk. Balchen raportas. Po paslātarimū su Danija vos 910 myliū nuo šiaurinio ašigālio ūz 263.000.000.00 dōlerius per nepilnus du metus laika at-

Thule — poliarinē JAV aviācijas bazē, īs kuras īsvestos strēlēs rodo lengvai pasiekiamus Sovietū Rusijas svarbius stratēģiskus taškus

šiaurīsaiose gamtos sālgygose buvo īrengta viena svarbiūjū JAV orinio ginklo bazījū.

Ī Thule ūostā īstisus 10 mēnesiū metuose negali īplaukti jokie laivai. Todēl karinio oro transporto tarnybos lēktuvai (Military Air Transport Service — sutr. MATS) nuo šios bazēs konstrukcijas pradīs īs Westover, Conn., avio bazēs īvykdē 2100 skridimū, atlikdami kasdien maždaug po 4-tā skridimū, perveždami 20.000 keleiviū ir 25.000.000 svarū tiekmenū. Šio "oro tilto" operaciūjū metu īvykavos 2 mažesnēs nelaimēs. Ir dabar, kai šī bazē veikia, normalus tiekimas vyksta oro keliū.

Thule eskimiškai reiškia "sodas Arktyje". Ir kai giedra, ten tikrai puikus skraidyti oras. Gal net ryškīsaus matomumas īs visū zinomū vietū pasaulyje. Lakūnai tvirtina, kad čia net geriau matyti, negu Arizonoje ar Naujoje Meksikoje, kur tikrai retai būna ūkanota. Tačiau 2 mēnesius Thule viešpatauja visiška tamsa, kuriā kaustyte kausto —46°C šāltis ir dažnos pūgos, kai vējas dūkstā švilpdamas, lyg uraganas net 125 my-

liū/val. greičiū. Tada tarnyba, eida ma īs vieno pastato ī kitā, lyg auro dringoje jūroje ant laivo privalo laikyti īsikibus ī virves... Visi šiū laikū zinomi tehnikos stebuklai buvē pakinkyti žmogaus tarnybai, kad šīame "sode" JAV oro jēgū vyrai galētū gyventi ir esant reikalui kovoti.

THULE REIKSMĒ ATEIČIAI. Visai neseniai Skandināvijas Orinio Susisiekimo B-vēs pranešē, kad JAV Karo Aviācija leisianti civilinēs mašinoms nusileisti Thule aerodrome. Tuo būdu kelias īs Oslo ī San Francisco sutrumpēja net 1.400 myliū, ir tiek pat sutaupoma kelio īs Londono ī Tokio.

Vienok ateities karē Thule avio bazē suvaidins nepaprastā vaidmenī. Atomines bombas nešā lēktuvai, kaip B-36 ar B-52, skridami per ašigāļi īs Thule ī Maskvā, turēs sukarti tik 2.752 mylias. Pagal šiū dienu vidutinī lēktuvū greitī tiek kelio nuskrendama per 6-tā valandū.

Tačiau ne vien pulk. Balchen ir Pentagono vyrai īvertina ir supranta

(Nukelta ī 153 psl.)

JUNGTINĖS TAUTOS Į SAVUS RŪMUS

SEPTYNERI METAI PILSTANT IŠ TUŠČIO Į DYKĄ

Beskaitydamas ilgus spaudos pranešimus apie Jungtinių Tautų posėdžius, Rytams besiginčijant su Vakarais nusiginklavimo klausimais, dažnas save paklausia: "Kur gi čia tas šuva pakastas? Pasaulyje oras įkaitęs iki raudonumo, net sunku kvėpuoti, visų šalių sunkioji pramonė 24 val. į parą mala karo reikalus, o čia žmonės, aplink stalus susėdę, kone špygas vienas kitam kišenėse rodydami, kalbasi apie nusiginlavimą."

Bet, atrodo, Jungtinių Tautų delegatams patinka diskutuoti. Gen. Carlos Romulo, Filipinų ambasadorius JAV ir Jungtinėms Tautoms, visiškai pateisina tą kalbėjimo politiką, anot jo, juo daugiau kalbama, tuo labiau klausimas išlukštenamas: "Ten, kur yra diskusijos, kur susikerta idėjos, reikia džiaugtis; kur diskutuojama, kariaujama žodžiais, o ne šoviniais."

Ir daugelis kitų Jungtinių Tautų vyrų, balta ar geltona veido spalva, pritaria, jog vistiek yra geriau, kad prie vieno stalo susėdama ir, nors ne visiškai sėkmingai, bet visdėlo dirbama kartu. Girdi, sovietai jau seniai turi sukūrę planą apjungti pasauliui, ir beveik trečdalį jo jau yra pavergę. Jungtinių Tautų tikslas esąs sukurti vieną laisvą pasaulį. Jei Jungtinės Tautos nors šiek tiek nusileistų, atsirastų idėjinė tuštuma, į kurią tuojau pat įsisprautų sovietai.

Kaip bebūtų aiškinama ir teisinama, faktas yra tas, jog šiemet, kai spalio mėn. 19-25 d. Paryžiuje, Romoje, Hagoje, Londone, Berlyne, Belgrade, Vienoje, Oslo, Atėnuose, Rio de Janeiro, Ottavoje, Tel Avive, Karai, New Yorke, New Orleans, Los Angeles ir Washingtono suplevėsuos Jungtinių Tautų vėliavos šalia tautinių ir valstybinių vėliavų, Jungtinės Tautos minės septynerius savo gyvavimo metus.

New Yorkas, kuris tikrai yra vienišelis pasaulyje miestas savo kraštutinumais, jau kuris laikas išdidžiai seka šios organizacijos vyriausiosios būstinės kūrimąsi, kas bus tai, ko šis miestas čia dar neturėjo — miesto mieste. Geriau pasakius, tai tikra nepriklausoma valstybė New Yorko ribose. Jo dangoraižių panoramoje labai lengva yra atpažinti, kurioje vietoje ta nauji valstybė kuriasi. Ties pat 42 gatve prie North River tas šviesus, apie 30 aukštų modernus, gelžbetonio siaurai plokščias pastatas yra Jungtinių Tautų sekretariato rūmai, su verandomis, vedančiomis į vandens pusę. Šalia jų keleto aukštų

name įrengta gausi biblioteka, o kitoje rūmų pusėje tik ką baigiama statyti Jungtinių Tautų Pilnatis Rūmai.

Kai tarytum vandens siaurumu plaukiant automobiliams gatve, kartais lauki šviesų pasikeitimo, ties ta gatve, gali girdėti, kaip ne vienas praeivis, piktomis akimis, žvelgdamas į statomus mūrus, sumurma: "Pinigų švaistymas! Tai vis mes, vargšai "taksų" mokytojai, turime atsakyti".

Nors visos tautos, o jų net šešiasdešimt, moka savo nario mokesčius, bet, žinoma, JAV daugiausia deda. Ką gi darys nedėjusi? Anot tų prancūzų, "noblesse oblige". Ir Irano ambasadorius panašiai galvoja. Pritardamas Argentinos atstovui dr. Munoz, kuris nepyksta, jog didžiosios valstybės čia visur groja pirmuoju smuiku, iranietis sako: "Aš esu realistas. Jie turi jėgą, bet tebul jaučia ir atsakomybę. Jei, pavyzdžiui, JAV išmestų iš Korėjos, tai laisvasis pasaulis, žinoma, ją pasmerktų, jog ji neišlaikė savo tarptautinių pasižadėjimų."

Todėl JAV deda. Bet pasauliui vis dar rodos, jog to maža. Amerikiečių diplomatų tarpe labai gerai atsimenama trumpas, bet būdingas pasikalbėjimas, kuris vyko tarp JAV ir vieno užsienių atstovo. Kai amerikietis jam pasakojo apie JAV 4 programą (ji apima paramą civilizacijos srityje atsilikusiems kraštams), anas jį paklausė: "Tarp kitko, o kaipgi yra su ta jūsų pirmąja, antrąja ir trečiąja programa?" O pirmoji programa kaip tik ir turi tikslą remti Jungtines Tautas. Ir Višinskis sykį Paryžiuje, puldamas šiaurės Atlanto Organizaciją, šaukęs: "Sovietų Sąjungos užsienių reikalų ministeris yra Paryžiuje, o kur JAV, Britanija ir Prancūzija? Jie "bumeliuoja" Romoje, tuo tarpu, kai čia mes Paryžiuje taiką kuriamo."

Pilnatis konferencijai kaip tik bus baigti įrengti naujieji rūmai. Salė, kurioje posėdžiaus pilnatis, bus net 636 vietos delegatams, 800 vietų paskirta publikai ir 234 vietos spaudos atstovams. Kai, kaip ir kasmet, šiemet buvo traukiami burtai, norint sužinoti, kuri valstybė užims pirmąją vietą pirmojoje eilėje, keistu atsitiktinumu ji teko sovietams. Po to kai kurie spaudos atstovai ėmė spėlioti ir apie pilnatis darbų sėkmę: "Viena yra aišku, rašo spauda, kad sovietai vadovaus, tik nežinia kokiu

būdu, o gal viską griaudami, kaip buvo pereitą sesiją?" Kaip ten bebūtų, bet šitoks burtų kritimas rodo, kad šiemet pirmojoje eilėje sėdės visos didžiosios valstybės: Sovietai, britai, JAV. Po jų — Urugvajus, Venezuela ir Jugoslavija. O po Jugoslavijos vėl visos sėsės, einant alfabetine tvarka, pradedant Afganistanu ir baigiant Pietų Afrikos Unija.

Faktinasis Jungtinių Tautų viršininkas, jos generalinis sekretorius Trygve Lie dar gerokai prieš sesijos pradžią (ji gi atidaromas spalio 14 d.) paskelbė, kad svarbiausias sesijos darbas bus stengtis išvengti III pas. karo, siekiant sukurti pastovią taiką. Na, tai tas pats, kas buvo visą laiką, tik, deja, tai vis sunkiai vyksta. Tolimesni konkretūs klausimai: Korėja ir su ja susijęs kolektyvinis saugumas; Tunisas ir Viduriniai Rytai; paskui jau pereitą sesiją įkyrėjęs nusiginklavimas ir naujų narių priėmimas. Visiškai naujas bus taikos sutarties pasirašymo su Austrija klausimas.

Žinoma, generalinis sekretorius dar nieko nepaskelbė apie savo postą, bet aišku kaip dieną, kad jis šios sesijos metu iškilis visu aštrumu. Nors Trygve Lie ir keliavo sykį pas Staliną, tikėdamas jo gera valia, bet paskui ir pats pamatė, jog nieko gero neišeis. Tada dar jis turėjo sovietų malonę. Bet jos neteko, vargšas, po to, kai pasisakė už ginkluotą pasipriešinimą prieš komunistų invaziją Korėjoje. Nuo to laiko sovietų atstovai visada balsavo prieš Lie.

Susidarė tokia padėtis, kad jie net veto panaudojo, kai Saugumo Taryba sprendė Generalinio sekretoriaus rinkimą. Gerai dar, kad Pilnatis pratęsė Lie sekretoriavimą, tai sovietai negalėjo vetuoti, nes Pilnatyje tokios teisės nėra. Bet vistiek sovietai su juo kaip ir nesiskaito; jei turi ko kreiptis, kreipiasi tiesiai į sekretoriatą kaip į įstaigą.

Faktiškai Trygve Lie sekretoriavimo terminas baigiasi 1954 m. vasario 1 d., bet kai kurios spaudos agentūros jau pasiskubino pranešti, jog gen. sekretorius pats prašysias atleisti iš pareigų, nes ketinąs grįžti į savo krašto politiką. Tuo metu, kai jis buvo išrinktas pirmąjį savo kadencijai, jis buvo Norvegijos užsienių reikalų ministeris. Dabar manoma, kad jis ketinąs šokti net į premjerus.

Šiek tiek atsitiktinai šis jo sumanymas buvo iškeltas aikštėn ir dar kaip tik tuo metu, kai čia lankėsi dabartinis premjeras Oscar Torp. Pastarasis, su žmona atskridęs iš Oslo, neoficialiame Saugumo Tarybos susirinkime dedikavo Norvegijos dailininko paveikslą, kuris atliktas centrinėje Jungtinių Tautų Pilnatis rū-

ŠIRVINTŲ KAUTYNIŲ EPIZODAS

A. A. VLADĄ REKLAITĮ PRISIMENANT

Lenkų Suvalkų sutarties sulaužymo sukaktį minint ir a. a. Vl. Reklaičio atminimą pagerbiant, leiskite nors trumpą vaizdelį patiekti iš širvintų kautynių. Bene ryškiausias a. a. Reklaičio gyvenime momentas bus širvintų kautynės.

Širvintų kautynės atmintinos visai Lietuvai. Aplinkybės, kovos lietuvių su lenkais buvo sunkios, buvo daug tragiškų momentų, kuriuos visgi nugalėjo lietuviškas savarankiškumas, darbas, energija. Štai sąlygos: lenkų gen. Želigovskis, užėmęs Vilnių, kėsinosi užimti ir Kauną, o gal ir visą Lietuvą. 1920 m. lapkričio mėn. pradžioje po sunkių kovų frontas apstotojo Dubingių, Giedraičių, Širvintų, Rykonių linijoje. Tautų Sąjungos Kontrolės Misiija tarpininkavo susitaikyme ir ginklų paliaubose. Lenkai gerai žinojo reikalą ir derybų eigą. Jie jautė, kad gali tekti sustabdyti karą. Gen. Želigovskis nusprendė paskutinį kartą išbandyti laimę ir pulti Kauną. Šiam reikalui jisai turėjo pakankamai jėgų. Žinojo, kad lietuvių ginsis, kad miestas bus sunkiai paimamas, tad nutarė išmanevruoti. Senoji lietuvių karių patarlė sako: "tiesiog arčiau, aplink greičiau." Tad ir Želigovskis ryžosi apeiti Kauno miestą iš šiaurės ir paimti, bet nepulti tiesiog per Vievį, Kaišiadorius į Kauną. Jis sukoncentravo savo pajėgas į šiaurę nuo Vilniaus, t. y. pastatė 8 batalionus prieš šir-

vintus, 8 batalionus prieš Giedraičius ir kavalerijos brigadą Dubingių rajone. Tai geroka, stambi kumštis. Operacijų eigą gen. Želigovskis numatė sekančiai: staigiu puolimu užimami Širvintai ir Giedraičiai; prie Ukmergės abi voros susijungia, gausi viso jau 16 batalijonų; sujungtos jėgos puola Ukmergę, Jonavą, Kauną. Tuo laiku kavalerijos brigada saugoją sparną ir juda Kovarskas, Kėdainiai, Raudondvaris (Tai yra aprašyta lenkų karo žurnale Bellona, 1925 m.). Šiuo savo žygiu buvo norima pastatyti Tautų Sąjungos Kontrolės Misiiją prieš įvykusį faktą, apsunskinti Lietuvos Vyriausybę ir padaryti ją nuolaidesne.

Operaciją lenkai pradėjo vykdyti lapkričio 17 dieną anksčiau ryto. Lenkai puolė staigiai ir visu smarkumu. Lietuviai kovojo narsiai, tad širvintai ir Giedraičiai buvo užimti tik lapkričio 17 d. vakarop. Lenkams nepavyko abipusis lietuvių rietimas. Mūsų kariuomenės dalys pasitraukė tvarkingai ir vėl sustojo gintis. Kelias į Ukmergę vėl tapo pastotas. Tačiau lenkų kavalerijos junginiui lengvai pavyko prasisverbti pro mūsų kariuomenės eiles, ir jis laisvai žygiavo Videniškės, Kurklių, Kovarsko, Kėdainių kryptimi. Padėtis buvo labai rimta. Lietuvos kariuomenės vadas gen. S. Žukauskas atvyko į Ukmergę ir vadovavo kautynėms. Gen. Žukauskas tuoj suprato priešio sumanymą. Jis šaukė: žūt būt sumušti širvintų ir Giedraičių priešio grupes ir neduoti joms prie Ukmergės prieiti. Susijungimas reikėtų lietuviams blogą reikalą, o gal net ir katastrofą. Koks pavojus grėsė tuomet Lietuvai, žinojo ir suprato mūsų vyresnieji vadai. Žinojo tai ir a. a. Vladas Reklaitis, nes jam buvo pavesta sumušti prieš širvintų grupę, kuri buvo skaičiumi keleriojai didesnė.

Kare yra taip: kovą laimėsi, būsi didvyris, pralaimėsi — būsi paniekintas, nieks nekreips dėmesio į pasiaiškinimus ir net nežiūrės, ar bendrai buvo galimybės kovą laimėti. Ką tuomet pergyveno dėl savo Tėvynės a. a. Vladas Reklaitis, gali jį suprasti tik karys, buvęs panašioje situacijoje. Žvilgtėrimis trumpai į kautynių eigą.

Pasitraukė iš širvintų 7 pėst. pulkas tvarkingai. Sustojo vėl gintis, bet gintis yra sunku: platus baras, lenkų daug, nėra vilties kautynes laimėti. Lenkai čia pat lipa ant kulnų. Viešų kaime buvo 7 pėst. pulko šta-

bas, jame pulk. Vladas Reklaitis naktį surinko keletą vyresniųjų karių. Paaiškino susidariusią situaciją ir tarė: "Žūt būt, turime kovą laimėti, Nelaimė grėšia didelė." Tuo metu į pulko štabą atvyksta vyr. ltn. Balnas, drąsus ir sumanus karininkas, 3-čio batalijono vadas. Jis siūlo su savo batalijonu apeiti lenkus naktį iš užpakalio ir pulti. Vladas Reklaitis sutinka, įsako remti šį planą ir tuojau vykdyti. Galvatrukėiais skubama. Buvo svarbu iki aušros išeiti į priešų užnugarį. Trečdaliį savo rinktinių vyrų plk. V. Reklaitis pasiūnčia į pavojingą žygį, nes supantysis gali būti pats apsuptas ir sunaikintas. Kas bus tuomet? Tačiau kito veikimo būdo nebuvo.

Drąsus ir energingas vyr. ltn. Balnas žygį atliko sėkmingai. Žygiuoti teko per mišką ir pelkes nakties tamsumoje, patydomis, tad žygis buvo labai sunkus. Auštant lapkričio 19 d. vyr. ltn. Balnas priėjo Motiejūnų kaimą. Lenkai, stovėję Motiejūnų kaime tuomet pusryčiauo. Tuoj buvo puolama. Žuvo daug lenkų, tarp žuvusių buvo ir lenkų Gardino pulko vadas. Puolimo momentas buvo labai vykęs: laiku pataikyta į priešų skaudžiausią vietą. Išblaškęs lenkų Gardino pulką, vyr. ltn. Balnas tuoj savo vyrus pasuko į širvintų miestelį, kurį puolė visu įnirtumu.

Tuo laiku, kai vyr. ltn. Balnas veikė priešų užnugarį, plk. Vladas Reklaitis puolė lenkus iš priekio. Lenkai tapo sukaustyti ir lyg paimti į reples, tad traukėsi ir bėgo, kas kur panorėjo ir galėjo. Vadovauti jiems nieks nevadovavo. Širvintai tapo užimti. Tokiu būdu, dėka mūsų vyrų narsumo ir vadų sumanumo, Lietuvai buvo pašalintas pavojus. Džiaugėsi kovotojai, džiaugėsi vadai, džiaugėsi visa Lietuva. Ginklų paliaubos, kuriuos įvyko lapkričio 21 d., nustatė demarkacijos liniją, tačiau Vilnius paliko priešų pusėje, ką apgaildestavo visa Lietuva, o ypač kariai.

Kovoje dėl laisvės mūsų politikos vairuotojai, taip pat ir karo vadai parodė daug sumanumo ir kantrybės, tačiau visos savo teritorijos neįstengėme atsiimti. Kovos sąlygos buvo labai sunkios, stokojo labai daug ko, bet ypatingai jautėsi trūkumas savų karininkų. Tai viena iš daugelio svarbiausių priežasčių.

Kovoms pasibaigus, gyvenant ramiose sąlygose, Nepriklausomybės laikotarpyje buvo paruošta daug ge-

(Nukelta į 153 psl.)

mų sienoje. Norvegas dailininkas Per Krohg lygiai dvejus metus prieš šį kūrinių, jame išreikšdamas pagrindines Jungtinių Tautų idėjas: gėris nugalėtojų, tiesa ir teisingumas viešpatauja viso pasaulio tautų tarpe.

Vėliau oficialus Jungtinių Tautų kalbėtojas paneigė "tucs prasimanymus" apie gen. sekretoriaus planus, bet tas jau nieko nepadėjo, nes, kai tos pačios popietės metu Nuolatinėje Norvegijos atstovybėje buvo surengtas premjerui priėmimas, daugelis diplomatų, nors viešai nepasidalijo mintimis, bet akimis jau lygino abudu norvegus. Kai kurie net tvirtino, jog tuo atveju, jeigu Trygve Lie išeitų, reikalai Jungtinėse Tautose pasidarytų visiškai keblūs, nes tokią padėtį išnaudotų sovietai, siūlydami saviškį kandidatą. Tuo tarpu ji JAV netvirtintų jokio, išskyrus Trygve Lie arba kitą kurį nors, žinoma, savo pastatytą.

Salomėja Narkėliūnaitė

KAUTYNĖS LIEPIJŲ PAMIŠKĖJE

Tvirtas pasiryžimas laimėti kovą su despotiška prievarta turi anksčiau ar vėliau baigtis pergale ir triumfu.

Prof. Šalkauskis

Šis atsiminimų pluočtelis pradėdamas spausdinti traagiškoms spalio mėnesio Lietuvoje dienoms prisiminti.

Redakcija

Saulė lėtai slėpėsi už medžių viršūnių, rinkdama savo išblaškytus spindulius ir siųsdama juos tolyn į vakarus, o čia vietą užleisdama ilgiems medžių ir namų šešėliams. Bet neklauzados spinduliai, lyg atsitraukiančios armijos paskutiniai kovotojai, tai šen tai ten kyštelė savo galvas: aukso nuberia benurimstantį ežero pavirčių; akinančiai lyžteli grįžtančių rugiapjovių akis; žvaigždžių ir vaivorykštės spalvų šokį pašoka pargenamos bandos sukeltose kelio dulkėse; sidabru paplevėna išsidriekusiuose ražienų voratinkluose ir galop, išgirdę varpo dūžius, gaisru įsidega bažnyčios bokšto languose. Vakaro tyla ir vėsoma, lyg palaimus ramybės angelas, leidosi ant mažo Platelių miestelio, įsiterpusio tarp miškų ir ežerų, pačiame Žemaitijos viduryje, 1944 metų rugpiūtyje. Didžioji miestelio gyventojų dalis — ūkininkai. Sugrįžę iš laukų, susėdę gonkose, ilsino sunkių dienos darbų ir kaitros nukamuotus sąnarius ir godžiai traukė naminio tabako prikimštas pypkes. Tik šią mingančią vakaro tylą retkarčiais pabūdindavo tolimas rytuose, lyg iš po žemių išsiveržias, dundėjimas ar užklydusio lėktuvo motoro ūžesys. Tada žmonės sukludavo, lyg nujausdami didelę nelaimę, o širdyse geidė tik savo kasdieninio sunkaus darbo ir ramybės.

SS-esesininkai atvažiuoja

Staiga šią romantišką ir kartu taip paprastą vakaro ramybę suardė važiuojančių vežimų bildesys. Žemaičių Kalvarijos vieškeliu, dideliame dulkių debesyje, artėjo miestelio link gurguolės.

— Vokiečiai! — kažkur šūktelėjo, pro kiemo tvorą iškišęs nosį, paaužlis.

— Ir ko jie čia, velniai?!.. pasigirdo, iš vijokliais apaugusių ir vakaro sutemos gaubiančių gonkų, balsas.

— Jau vėl turbūt prievolių prievarta atiminėti... — garsiai nusipovėjęs ir pypkę į medinę klumpę mušdamas, paspėjo trečias.

POVILAS G-KAS, ME.

Tikrai, tai buvo vokiečiai. Jie jau spėjo įvažiuoti į miestelį, sustojo turgaus aikštės viduryje purtėsi nuo savęs storus dulkių sluogsnius, išdidžiai sukiojosi ir žvalgėsi į visas puses. Jų nebuvo daug. Tik aštuoniš. Taip pat nebuvo daug. Tik aštuoni. Taip pat ma, taip vadinama "baudžiamoji ekspedicija", neatiduotoms prievolėms iš ūkininkų konfiskuoti. Jų krūtines puošė atsižymėjimo ženklai, o kepurėse be įprastinės žokardos su hakenkreuzu-svastika dar matėsi kaukolės. Tai buvo SS-esesininkai, kariai iš ištikimiausios Hitlerio armijos. Jie turėjo prie savęs, be makštyse didžiulių pistoletų, automatus-Maschinenpistolen. Vežimuose pro brezentinio uždangalo kraštus matėsi įvairios šovinių dėžės, o vienama iš jų grąsiai riogsojo sunkusis kulkosvaidis. Iš kur, kaip ir ko jie čia atsirado? — Visiems sužinot rūpėjo, bet klausti niekas nedrįso. Tuo tarpu vokiečiai vėl susėdę į vežimus ir nuvažiavo į krautuvininko L. kiemą. Prievarta užėmė jo namų visą antrąjį augštą ir tenai apsigyveno.

SS-esesininkai plėšikauja

Sekančiomis dienomis po SS-esesininkų atvykimo ūkininkai iš Mėdsėdžių, Užpelkių ir Dovainių kaimų pradėjo rinktis į Valsčiaus savivaldybės ir policijos įstaigas ir skųstis, kad vokiečiai iš jų atima lašinius, medų, audeklus ir kas tik jiems patinka. SS-esesininkai sakė ūkininkams, kad jie gėrybes renką pagal valdžios įsakymą. Bet ūkininkai gerai žinojo prievolių ėmimo tvarką ir suprato, kad vokiečiai plėšikauja sau, ir dar meluoja.

Gal skaitytojui kils klausimas, kaip ūkininkai drįso eiti skųstis į savivaldybės ir policijos įstaigas? — Reikia prisiminti, kad vokiečiams su rusais karą pradėjus, visoje Lietuvoje, dviejų dienų laikotarpyje, atsikūrė visos Nepriklausomos Lietuvos laike veikusios įstaigos, beveik su tais pačiais tarnautojais. Vokiečiai, okupavę Lietuvą, laikinąją Lietuvos vyriausybę išvaikė ir daugelį įstaigų uždarė, bet savivaldybes ir policiją paliko, neva suteikdami Lietuvai savivaldos teises. Šios įstaigos buvo laukas, kur

susikirsdavo visi okupanto reikalavimai su gyventojų pasipriešinimu, ir kaip tik čia tas susikirtimas turėjo diferencijuotis ir rasti išeitį. Tų įstaigų tarnautojai beveik be išimčių buvo gilūs patriotai ir savo žmonių reikalų gynėjai. Štai kodėl drįso ūkininkai skųstis, nes juos laikė savo užtarėjais. Nors tų institucijų galia ir teisės okupanto atžvilgiu buvo nedidelės, bet tarnautojų ryžtas, net rizika laisvės netekti, žmonėms daug padėjo. Nenuostabu, kad šių įstaigų tarnautojai, dirbdami iš viršaus pavestą darbą, dalyvavo, o daug kur patys organizavo, pasipriešinimo prieš okupantą sąjūdžiuose. Ir šiame, Platelių, miestelyje pasipriešinimo sąjūdžio organizatoriai buvo tuolaikiniai valsčiaus savivaldybės tarnautojai. Gavę iš ūkininkų nusiskundimus, ėmėsi žygių susirišti su SS-esesininkais ir jiems priminti, kad taip daryti netinka, ir kad, kai ką daro, darytų per savivaldybės įstaigą. Bet SS-esesininkai iš tos intervencijos tik gardžiai pasijuokė ir dar pagrasė, girdi, kaip gali drįsti jų darbus trukdyti ir kritikuoti; jei dar pasikartos, jie imsįs tam tikros akcijos. Savo plėšikavimą išplėtė, pradėdami iš ūkininkų atiminėti arklis ir vežimus. Visus suplėšikautus smulkesnius daiktus krovė savo bute pas krautuvininką L., o arklis ir vežimus valstybiniame ūkyje, įsakydami to ūkio administratoriui saugoti, priešingai — būsiąs sušaudytas. SS-esesininkams priminimo nepaisant, šiai negerovei pašalinti teko ieškoti kitų priemonių.

Kuriais "Vanagai"

Bolševikų frontas, kuris ritosi per Lietuvą ir sustojo prie Ventos ir Dubysos upių, paliko kuriam laikui Žemaitiją po vokiškuoju okupantu. Žmones, nors labai nekenė vokiečių ir jų užmačiom visokiais būdais priešinosi, bolševikų neišvengiamas grįžimas siaubu kiekvieną purtė. Rainiai, Praveniškiečiai ir nekaltų žmonių krauju aptaškytos visų kalėjimų rūsų sienos vėl visu ryškumu stojosi vaizduotėje. Niekas nebesusivokė, kas reikia daryti šioje padėtyje be išeities. Vienus apėmė apatija, ir pasyviai laukė klaikaus likimo, kiti, ypač buvę kariai ir šauliai, ėmėsi sistematingai ruošti šią nelaimę sutikti. Didžiuliamė Plokštinės miško ma-

KARINĖS IR KITOKIOS ŽINIOS

PARTIZANAI PRIEŠ PARTIZANUS

Japonų okupacijos metu Pietų Azijos valstybėse vyko gyvas partizaninis karas prieš okupantą. Neperseniai tos kovos vadovai Maniloje, Pilipinucse, turėjo šių veteranų konferenciją. Aišku, kad tik partizanas gali geriausiai žinoti, kaip šiaandien kovoti prieš raudonuosius partizanus, kurie gausiai veikia pietryčių Azijoje.

Šios konferencijos pirmininkas ir organizatorius yra buvęs Terry Adevosos, vadovavęs apie 100.000 pilipiniečių partizanų. Jis 1942 turėjo vos 200 kovotojų, o pabaigoj karo jėgose buvo 40.000 vyrų. Šiuo metu jis yra ats. pulkininko laipsnyje. Delegatus atsiuntė Viet Nam, Cambodija, Thailand, Malaja ir Hong Kongas. Stebėtojai dalyvavo iš Indonezijos, Australijos, tautinės Kinijos, Pasaulio Veteranų S-gos ir Amerikos. Pirmasis rezultatas: nutarta įsteigti pastovų organą, kuris tęstų planingą bendrojo saugumo koordinavimą.

PABŪKLAI PREKYBOS LAIVAMS

Netrukus JAV prekybos laivai ligi tam tikro laipsnio bus pajėgūs save apsiginti. Naujasis Mariner klasės prekyb. laivas galės išvystyti didelį greitį, turės torpedoms iššauti vamzdžius, artilerijos pabūklus ir pov. laivų stebėtojus — helikopterus.

NEBUS KARO AVIACIJOS AKADEMIJOS?

Kaip dabar atrodo, Karo Aviacija neturėsianti savo ginklo rūšiai numatytosios augštosios mokyklos. Jos pastatymas vyriausybei kainuotų 175.000.000 dolerių, tačiau dėl ekonominį motyvų greičiausiai naujasis Kongresas šios sumos neskirsias. Šios mokyklos priešai įrodinėja, kad paruošti savoj mokykloj akademišką kainuosią net 25.000 dolerių, tuo tarpu dabar laivynas pasiruošia karininką tik už 6.000 dolerių.

syve, gulintiame į rytus nuo Platiųjų ežero, rinkosi vyrai... Palikę žagrę ir plunksną, savo namus, senus tėvus ir mažus vaikus... Rinkosi čia iš Platiųjų apylinkės, rinkosi iš visos Žemaitijos, jungės pabėgę iš rytų Lietuvos... Nuo beusio iki žilagailių, nuo buvusio eilinio iki generolo, ir kariuomenėje netarnavę čia... Visų veiduose rimtis, visų akyse ryžto ugnelės, visų širdyse vienas troškimas — tik brangiai mirti už savo laisvę... Susikūrė štabas, susidarė kadrai ir pradėjo darbą — mokyti partizaninio karo. O pasivadino "Vanagerai".

(Bus daugiau)

KĄ TAI REIKŠTŲ?

Šį rudenį trys rusiškos divizijos bendrai su vengrų daliniais vykdė karo pratimus pietų Vengrijoje netoli Jugoslavijos sienos. Vengrijos armijoje ypatingai sustiprinta anti-jugoslaviška propaganda.

SUNKU PABĖGTI

Vakariečių žvalgyba nusiskundžia, kad vienas geriausių informacijos šaltinių, — politiniai pabėgėliai, — baigia visai išdžiūti... Šis šaltinis šiek tiek sruvena iš rytų Vokietijos.

ANT MINKŠTŲ SĖDINIŲ

Naujieji JAV Karo Aviacijos naikintojai turės minkštas pulsuojančias sėdynes ir nugaros atramas. Pilotai skūsdavosi, kad ilgų skraidymų metu jie išvardavę ir negalėję sėkmingai vairuoti mašiną.

SALTESNIS, BET SAUSESNIS

Rusai puikiai žino, kad jų Transsibiro geležinkelis yra labai lengvai pažeidžiamas orinių puolimų ir tuo labai susirūpinę. Pagal JAV žinovų nuomonę, užprojektuota naujo 5-čio plane "išvesti Šiaurės jūros susisiekiimo liniją". Naujasis jūrų kelias, užbrėžtas per Arktiką, jungs Murmanską su Vladivostoku ir kitais Tol. Rytų uostais.

TĖVELIO RYKŠTĖ

Pagal naujas Maskvos žinias, aviacijos gen. lt. Vassily Stalin, generalisimo sūnus, buvęs tėvo įpėtas sumažinti girtuokliavimo orgijas ir sąskaitas ištaigingame karininkų klube.

GREITESNIS UŽ SAULĘ

Rugpiūčio 26 d., kai saulė vos kilo iš už horizonto, Š. Airijoje, Aldersrove aerodrome, žibąs britų sprausminis lėktuvas "Canberra", varomas 2-jų Rolls-Royce variklių, išskrido Vakarų Atlanto kryptimi. Ir saulė dar tebebuvo danguje, kai jis grįžo iš anapus Atlanto.

Per 10 valandų jis sukorė į Gander aerodromą New Foundlande 4,146 mylias. Pirmą kartą žmonijos istorijoje, skrisdamas 8 mylių aukštyje (apie 13 km.) ir per valandą jo 400 mylias į vakarus prieš vėją, o po 606 mylias į rytus pavėjui, lėktuvas įvykdė kelionę ten ir atgal per Atlantą. Į vakarus skrista: 4 val. 34 min., o į rytus vos 3 val. 25 min.

NAUJI NAVY GINKLAI

JAV Karo Laivynas bando panašius ginklus, kaip jau išbandė Armija, taip vadinamą atominę artileriją.

Jeigu šie bandymai pavyktų, tada didieji karo laivai — drednautai, ir toliau nenustotų savo reikšmės. Šių laivų didieji pabūklai, šaudą ligi 23 mylių atstumo, būtų panaudoti pakrančių prieš žemės taikiniams naikinti ir povandeninių laivų įtvirtinimams griauti.

NERANDA LENKŲ LEGIJONO

Pabėgusieji iš Lenkijos į Belgiją didžiai nusivylę, nes ten jie nerado suorganizuoto lenkiško legijono tremtyje. Pagal Lenkijoje skleidžiamus gandus toks Legijonas esąs Belgijoje, ir tai skatiną lenkus bėgti į šį kraštą.

ISPANŲ BRIGADOS NARIAI TURI DARBĄ

Tam tikras skaičius Ispanų Tarpautinės Brigados karių, kovojusių Ispanijos pilietiniame kare, užima svarbias pareigas Lenkijoje. Taip, gen. Kciezarczyk šiuo metu yra Lenkijos Liaudies Milicijos Vado pavaduotojas.

BEPILOTINIAI LĒKTUVAI FRONTE

Amerikos karo laivynas praneša, jog Jungtinių Tautų pajėgos Korėjoje pirmą kartą panaudojo pilotų nerutinčius lėktuvus, pakrautus sprogstama medžiaga. Jie buvo vairuojami iš kitų lėktuvų radijo bei televizijos pagelba.

Abu lėktuvai — tas, iš kurio kontroliuojama ir lėktuvas su sprogstama medžiaga ir aparatūra — paleidžiami nuo lėktuvnešio.

Pranešama, kad sprogstama medžiaga pakrauti lėktuvai nuskrido apie 250 kilometrų ir visišku tikslumu susprogdino pasirinktus taikinius. Visą stebėjimą ir fotografavimą lydėnčiųjų lėktuvų įgulos. Kontrolės karininkai elektroninių instrumentų ir televizijos pagelba iš laivo sekė ir kuo aiškiausiai matė visą skridimą.

Rezultatai buvę puikūs. Sprogstama medžiaga pakrautas lėktuvas, aišku, sprogo ant taikinio, tačiau jokio žmogaus gyvybė nebuvo pastatyta pavojun.

TIKRINS PASIRUOŠIMA

Italijos armija įvykdys naujo pobūdžio karo pratimus: būsiančios parinktos ir pašauktos dvi rezervos divizijos, kurios per dvi savaites atliks pačius sunkiausius karo pratimus. Po pratybų visi duomenys busiškai labai griežtai įvertinti. Tuo būdu norima pabrėžti rezervų svarbą Europos gynybai.

PASILEIDĖS MARŠALAS

Sovietų protektorius Lenkijoje, marš. Rokosovskis, kaip žinoma, prieš 2 metus buvo sužeistas už vieno ka-

rininko žmonos suvedžiojimą. Bet prieš keletą savaitių jis buvęs laimingesnis: kitas rusų karininkas, kurio žmona pasidavė Rokosovskio "burtams", bandė jį nudėti, bet prašovė pro šalį. Aišku, kad Rokosovskio adjutantai pasikėsintoją čia pat likvidavo.

ATOMINIS LEKTUVNEŠIS

Karo Laivyno vadovybės šiuo metu statomas naujas lėktuvnešis bus varomas atominės energijos ir per valandą pasieks 40 mazgų greitį. Lėktuvnešio greitis prilygs šiuo metu žinomų greičiausių povandeninių torpedininkų greičiui.

HELIKOPTERIS-AUTOMATAS

Laivynas dabar bando naują automatinį helikopterį, kurį su savimi vežtųsi pov. laivai, kad jis, esant reikalui, radaro pagalba žvalgytų prieš lėktuvus ir laivus.

NESUTARIA

Jau buvo tradicija, kad Armija ir Karo Aviacija, tuos manevrus, kur šios ginklų rūšys bendrai vykdydavo, vadindavo tuo pat vardu. Tačiau, šios žiemos bendruosius karinius žaidimus, įvyksiančius šiaurinėje N. Yorko valstijos dalyje, Karo Aviacija vadins — "šaltas taškas", o Armija — "Sniego Audra".

JAV PASIGAMINS MIG'Ą

JAV Karo Aviacija studijų tikslams yra pasirengusi pasidirdinti MIG-15 kopiją, pagal sučiuptąjį Korėjoje.

TRISDEŠIMT METŲ LIETUVOS UNIVERSITETUI

Lietuvos Universiteto įsikūrimo trisdešimtmečio sukaktis New Yorke, Washington Irving Highschool patalpose, buvo iškilmingai atšvęsta š. m. rugsėjo 28 d. Minėjimą suruošė tam tikslui sudarytas akademinų organizacijų atstovų Komitetas, kuriam vadovavo prof. Dr. V. Kanauka. Iškilmingoj akademijoj paskaitas skaitė prof. V. Biržiška ir prof. Dr. J. Puzinas. Meninę dalį atliko operetės choras ir aktorius Henrikas Kačinskas.

(Atkelta iš 150 psl.)

rų karininkų, bet dauguma jų yra jau dingę. Jie žuvo pavienėje kovoje su priešu. Tepaliko maža dalelė. Kai ateis vėl kovos dėl laisvės laikas, ar mes vėl neatsidursime panašioje situacijoje? Kai a. a. plk. Vladas Reklaitis ir daugelis kitų jau apleido mūsų eiles, nenoromis tenka pagaltoti, ar bus kas juos ateityje kovos lauke pavaduoja?

Kazys Alšauskas

NAUJAS "LIETUVIŲ DIENŲ" NUMERIS

Los Angeles, Calif. — Jau išėjo "Lietuvių Dienų" spalio mėnesio numeris. Telpa apie 40 įdomių nuotraukų iš lietuvių gyvenimo Amerikoje ir kitose pasaulio šalyse. Aktualių ir įdomių straipsnių bei beletristikos kiekvienam lietuvių ir anglų kalbomis. Vienas egz. siunčiamas susipažinimui nemokamai, prisiuntus savo adresą. Metinė prenumerata \$3.00. Administracijos adresas: "LD", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

— "Lietuvių Dienų" leidykla išleido prof. M. Biržiškos knygą "Lietuvių Tautos Kelias". Kaina \$3.00. Galima įsigyti kreipiantis į leidyklą: 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

— L. Valiukas persikėlė iš Dayton, Ohio, į Los Angeles ir pradėjo talkininkauti "Lietuvių Dienoms".

THULE...

(Atkelta iš 148 psl.)

šio taško svarbą. Ir jų priešai Kremliuje per paskutinius 20 metų kruopščiai tyrinėja šiaurės sritis ir klimatą. Rusų mokslininkai ir lakūnai labai daug pasidarbavo šioje srityje. Taip, pav., Pranciškaus-Juozapo žemėje, šiauriausioje Rusijos saloje Arktyje, nors niekas to tiksliai ir nežino, ar ten esama rusų karo aviacijos bazės, būtų neprotinga galvoti, kad ji ten nėra įkurta. O iš Pranciškaus-Juozapo žemės į Thule vos 1.500 mylių.

Dabar Thule yra daugiau karinio pobūdžio atramos taškas. Iš jo šiandien ir dangaus erdves veržiasi sprausminiai bombonešiai ir vikrieji greitasparniai naikintojai. Jie ten buki, kad Amerika saugiau jaustųsi. Praėjus pavojams, kai ateis taikos era, Thule taps civilizacijos ir prekybos tarpininku.

A. B.

AVIACIJOS KARAS KORĖJOJE

Nuo 1950 metų birželio mėnesio, kai komunistai pradėjo agresiją Korėjoje, Jungtinių Tautų lėktuvai ten yra atlikę daugiau kaip pusę milijono skridimų anapus fronto linijos. Kai kada jie yra prilėkę ligi pat Yalu upės, kuri skiria Korėją nuo Mandžūrijos. Tuo pat metu komunistų lėktuvai yra padarę apie 25 tūkstančius skridimų tik savo pusėje.

Puldami komunistus, Jungtinių Tautų lėktuvai per tą laiką sunaikino penkiasdešimt šešis tūkstančius prieš autovežiminių, aštuonis tūkstančius keturis šimtus vagonų, tūkstantį du šimtus tankų. Apskaičiuojama, kad per šiuos aviacijos puolimus prieš nuostoliai žmonėmis siekia 177,000. Padaryta ir kitų didelių nuostolių.

Paskutinėmis savaitėmis Jungtinių Tautų aviacijos puolimai padidėjo penkiasdešimčia procentų, iš anksto pranešant, kurios vietos bus smogiamos. Taigi ne tik civiliniai gyventojai, bet ir priešo vadovybė sužino, kur laukti Jungtinių Tautų puolimo.

Rugpjūčio mėnesio pradžioje Jungtinių Tautų vadovybė per radiją ir per išmėtytus lapelius pranešė, kad numatyta sunaikinti 78 kariniai taikiniai šiaurinėje Korėjoje. Nuo anos dienos apie dvidešimt penki taikiniai jau buvo smarkiai bombarduoti. Kai kuriuose peclimuose dalyvavo ligi tūkstančio keturių šimtų lėktuvų vienos dienos bėgyje, nepaisant viso MIG'ų stengimosi užkirsti kelią.

MIG'ai — sovietų darbo naikintuvai — dažnai pakildavo iš savo bazės Mandžūrijoje. Jų rikiuotės siekdavo ligi pusantrų šimto ir daugiau. Skristi jiems tekdavo netoli, todėl jiems reikėdavo mažiau benzino pasiimti, — ir jie būdavo lengvesni. Jei juos sužalodavo, dažnai jie galėdavo nusiklandyti į savo aerodromą. Mat, Jungtinių Tautų lėktuvai neskrenda anapus Jalu upės, nes Mandžūrija esanti Kinijos teritorija.

Nežiūrint šių visų taip palankių sąlygų, MIG'ai, oro kautynėse susikirtę su amerikiečių lėktuvais, nukentėda įprastiniu santykiu, būtent: vietoj vieno pašauto amerikiečių sprausminio lėktuvo žūva aštuoni MIG'ai.

Šie rezultatai vargiai patiesina komunistų pasakojimus, kad MIG'as yra pats šauniausias naikintuvas visame pasaulyje.

Jungtinių Tautų kariai ir aviacijos inžinieriai nė nemano pasitenkinti dabartiniu sprausminiu lėktuvu. Jau ruošiami nauji Amerikos ir Anglijos naikintuvai. Abiejuose kraštuose fabrikai gamina naujus greituosius sprausminius bombonešius. Jei komunistai pradėtų visuotiną karą, visi šūkavimai apie jų aviacijos viršenybę bus išbandyti daug galutiniu, negu šiandien.

Ir naclai pūtėsi turį visame pasaulyje geriausią aviaciją. Jie sakė, kad jų lakūnai ir lėktuvai esą nepalyginami. Visi tie šauksmai atrodė išpūdingi tol, kol amerikiečių ir anglų lakūnai nacių Luftwaffę pasodino ant žemės.

MARGIEJI LAIŠKELIAI KARIUI

Gerbiamieji

Savotiškai buvau nustebintas, kai po vasaros atostogų, kurias praleidau Čikagoje; grįžęs į Urbaną, radau manęs belaukiantį KARI.

KARYS yra vienintelis lietuvių žurnalas, puikiai iliustruotas, turinčias tiek praeities įvykiams, tiek naujausiomis šių dienų žiniomis, sensacingais išradimais karo srityje.

Prašau priimti poros dolerių paramą KARIUI.

Urbana, Jūsų
1952. IX. 15. Juozas Rasyms

Didžiai Gerbiamieji,

Siunčiu Money orderį \$6, iš kurių \$4 KARIO prenumeratai ir \$2 KARIUI pagelbėti.

Su geriausiais linkėjimais ir gilia pagarba.

K. Daunys

Canada, 1952. IX. 16.

Gerb. KARIO Redaktoriaus,

Siųsdamas \$5 už šių metų KARIO prenumeratą ir to paties žurnalo paramai, labai atsiprašu už mano ilgą pavėlavimą.

Mano geriausi linkėjimai KARIUI.

Su pagarba

V. W. Simanavičius

Rochester, 1952 m. rugsėjis.

Didžiai Gerb. KARIO štabui,

Su šiuo siunčiu 10 dol. KARIUI paramos. Stiprėk, mielas KARY! Kol tu gyvas, ir aš nepavargstu.

Su augšta pagarba

VI. Jakimavičius

Brockton, 1952. X. 4

Gerb. Redakcija,

Tik prieš keletą dienų gavau KARIO 4 nr. Ačiū už jį. Tikrai didelį malonumą jaučiau vartydamas-skaitydamas KARI, o ypatingai tokioje padėtyje: esu Korėjoje, draugai man nerašo (labai užsiėmę, laiko neturi...?), angliškai gerai nemoku, todėl ir jaučiuosi vienišas.

Lietuviška spauda mane atgaivina. Nors ir nelabai man teptinka kai kuriuose laikraščiuose įvairūs ginčai, mano nuomone, skirti tik dviem asmenim, bet, tikėkite manimi, skaitau ir šiuos straipsnius. Juk tai lietuviški žodžiai...

O KARIUI pagyrimo žodžių tikrai nesurandu. Jį skaitau ne vieną kartą, bet kelis.

Mano linkėjimai KARIUI pasidaryti savaitiniu gal yra per daug utopiški (mūsų pačių apsileidimas), bet vistiek prašau juos priimti.

Sėkmės KARIUI!

Viktoras Kizlaitis

S. Korėja, 1952. IX. 28.

"Karys" įveiks sunkumus

Taip, padedant visiems uoliesiems ir geraširdžiams skaitytojams, KARYS sunkumus išgyvens. Ligi šiol gautos aukos, kurių bendroji suma toli gražu dar nesiekia nė vieno numerio išleidimo išlaidų, KARIO redakcinę ir leidybinę štabą nuteikia drąsinančiai ir įpareigoja kovoti dėl jo tolimesnės egzistencijos. Prenumeratorių ir platintojų uolesnis atsiskaitymas ir gautos aukos ligi šiol įgalino KARIO išlaidas dengti bent per ilgai neužvilkinant. Redakcinis štabas, kuris šiam žurnalui aukuoja ilgą, darbo valandas, atseit, dirba grynai iš pasišventimo, drįsta ir šį kartą kreiptis į skaitytojus, prašydamas nepagalvėti bent dolerio KARIO naudai, kad jam greičiau pasisektų išsikaupti iš tebeslegiančios jį krizės. Dar neišlyginę savo prenumeratos mokesčio skaitytojai taip pat prašomi su atsiskaitymu nedelsti. Iš platintojų kuo skubiausiai laukiama atsiskaitymo iki 6 nr. imtinai.

Pasigirsta balsų, norinčių matyti KARI savo apimtimi didesnį. To paties norėtų ir redakcinis štabas, deja, ekonominis pajėgumas to neleidžia daryti. Juk ir ta didžioji krizė atsirado tik todėl, kad šių metų pirmieji trys numeriai, kurių kiekvienas kaštavo daugiau 700 dolerių, buvo duodami nenormaliai padidinti: vietoje normalių 24 psl., išskaitant viršelį, net 36 psl. Ir kas iš to? KARIO atgaivintojas, ekonominės naštos slegiamas, šioje už žurnalo egzistenciją kovoje pavargo ir kuriam laikui buvo paties gyvenimo priverstas supasuoti. Dėl to atsirado ir ta nemaloni pertrauka, kurios pakartoti, atrodo, nevertėtų. Nežiūrint esamų sunkumų, lapkričio mėn. numeris vistiek numatomas išleisti 24 psl., todėl platintojai ir prenumeratoriai prašomi ypatingai paskubėti su atsiskaitymu.

Ir šį kartą negalime pamiršti tų, kurie nuoširdžiai sielojosi KARIO gyvystimi. Štai tų aukotojų eilė:

Vyt. Grauzinis iš Grand Rapids \$10.00
VI. Jakimavičius iš Brocktono 10.00
P. Pažerūnas iš Chicagos 5.00
B. Brazdžionis iš Chicagos 5.00
V. Tamošiūnas iš Kanados 5.00
J. Rasyms iš Urbanos 2.00
D. A. iš Brocklyno 2.00
K. Daunys iš Kanados 2.00
A. Rukšys iš Philadelphijos 2.00
K. Jankūnas iš Elizabeth 1.00
J. Rutkauskas iš Stamfordo 1.00
V. W. Simanavičius iš Rochest. 1.00
P. Valantiejus iš Waterbury 0.50

Šiems visiems didžiausia padėka ir nuoširdus prašymas kitus pasekti šiuo gražiu pavyzdžiu.

KARYS

STATEMENT REQUIRED BY THE ACT OF AUGUST 24, 1912, AS AMENDED BY THE ACTS OF MARCH 3, 1933, AND JULY 2, 1946 (Title 39, United States Code, Section 233) SHOWING THE OWNERSHIP, MANAGEMENT, AND CIRCULATION OF

Karys, published monthly at Brooklyn 1, New York. Date 27 September, 1952. 1. The names and addresses of publisher, editor, managing editor, and business managers are: Publisher Karys, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21. Editor Bronius Aušrotas, 179 Clymer St., Brooklyn 11, N. Y. Managing editor Domas Penikas, 210 Humboldt St., Brooklyn 6, N. Y. 2. The owner are: Simas Urbanas, 156 Steamboat Rd., Great Neck, Long Island, New York; Bronius Aušrotas, 179 Clymer Street, Brooklyn 11, New York; Domas Penikas, 210 Humboldt St., Brooklyn 6, N. Y. 3. The known bondholders, mortgagees, and other security holders owning or holding 1 percent or more of total amount of bonds, mortgages, or other securities are: none. 4. Paragraphs 2 and 3 include, in case where the stockholder or security holder appears upon the books of the company as trustee or in any other fiduciary relation, the name of the person or corporation for whom such trustee is acting; also the statements in the two paragraphs show the affiant's full knowledge and belief as to the circumstances and conditions under which stockholders and security holders who do not appear upon the books of the company as trustees, hold stock and securities in a capacity other than that of a bona fide owner. Signed, Domas Penikas, Managing Editor. Sworn to and subscribed before me this 27th day of September, 1952. (Seal) Joseph M. S. Ginkus, Jr., Notary public, State of New York.

KUPRINĖS PABIRŲS

KAIP PRANCŪZAI KEIKIASI

Nė viename pasaulio parlamente taip nesikolioja, kaip Prancūzijos. Štai 1951 metais iš mandagiųjų prancūzų lūpų pažerti "deimančiukai":

Socialistai yra švariausi, nes tik 97 kartus pavartojo žodį "melagis".

Komunistai svaidėsi šiomis epigramomis: 100 kartų "žulikas", 179 — "žmogžudys", 204 — "kiaulė", 272 — "fašistas", 18 "tautos duobkasy", 8 — "išdavikas" ir nespausdinamais keiksmazodžiais — 311 kartų.

Dešinės partijos beveik atsakyti: 32 — "Stalino batlaižiai", 17 — "purvino kavijaro pardavėjai", 21 — "pamišėliai", 19 — "išdavikai", 123 — "žulikai" ir 120 kartų "chuliganai".

Komunistai ir jų priešai 37 kartus susikibo už krūtų.

DIDZIAUSI GIRTUOKLIAI — PRANCŪZAI

Neseniai Paryžiuje — Sorbonoje baigėsi 24-sis Tarptautinis Antialko-

DĖL ADRESŲ KEITIMO

KARIO skaitytojai yra pats judriausias bei aktyviausias elementas, todėl mums visiškai nėra nuostabu, kad toks palyginti didelis skaičius kas mėnesį pakeičia savo adresus. Blogiau yra tik su tais skaitytojais, kurie neskuba mums pranešti savo naujo adresu. Dėl to neolumo, išsiųstas žurnalas senu adresu arba nepasiekia adresato arba yra gražinamas. Abejais atvejais mums susidaro nenumatytos išlaidos: kai pakeliui žūva, vėliau atsiliepusiam skaitytojui privalome siųsti kitą egzempliorių, o kai grįžta — privalome jį išpirkti iš pašto. Jei tatai tik būtų vienas kitas atsitikimas, į tai galėtume nekreipti dėmesio, bet dabar gi tų atvejų per mėnesį pasitaiko dešimtėmis, o per metus — šimtais. Ir taip jau būdami ekonominiuose sunkumuose, nuo šiol norime tas išlaidas perkelti tiesioginiams "kaltininkams", būtent — savo adresų keitėjams.

Mieli skaitytojai, būkite malonūs nuo šiol kuo skubiausiai mums informuoti apie adreso pakeitimą, visada nurodant savo senąjį adresą. Keičiant adresą, kiekvienas prašomas atsiųsti 25c. smulkiais pašto ženklais susidarantiems adreso keitimo išlaidoms padengti.

Visokiais atvejais rašyti tik šiuo vienu adresu: KARYS, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

holinis (Abstinentų) Kongresas, kuriame buvo atstovaujamos 25 tautos su 400 gydytojų, sociologų, psichiatrų, įvairių bažnyčių atstovų, ekonomistų ir prohibicijos šalininkų.

Štai šio kongreso išvados:

1. Prancūzija prageria 10% savo tautinio biudžeto, kas sudaro apie 1.900 000 000.00 dolerių per metus.

2. prancūzas per metus išgeria 159 litrus vyno, tuo tarpu italas tik 35 litrus;

3. Prancūzijoje iš 1000 gyventojų — 22 alkoholikai. Tuo tarpu JAV iš 1000 žmonių yra 10 alkoholikų, o Anglijoje tik 3 prisiekę girtuokliai.

NEBRANGIAU

Ji norėjo įsigyti dulkių siurblių. Išsimokėtina, žinoma. Jis sutiko. Bet vėliau pamatė, kad vietoj paprasto pigaus modelio ji užsakiusi žymiai brangesnį liuksusinį. Jis pareiškė nepasitenkinimą.

— Bet mielasis, — paaiškino ji, — šitas modelis nekaštuos brangiau. Mums tik reikės truputį ilgiau mokėti...

MOTERŲ NUOMONĖ

Dvi kaimynės kalba apie savo vyrus, šiam įvykiui teikdamos tinkamą dėmesį.

— Nežinau, kas įvyktų su mano Henriku, jeigu nors savaitei kur nors iškeliaučiau, — aiškina viena prietelka.

— Tas pat ir su mano Jonu, — atsidūsta antroji. — Ir kaip man reikia juo rūpintis! Kai aš pastebiu išluptą švarke sągą ar pratrintas kojines, man visada reikia įverti į adatą siūlą, kad jis...

ŽVILGTERĖK DEŠINĖN...

Šveicarijos kalnų vadovas lydi amerikietį turistą ir aiškina to krašto kalnų grožį.

— Būkite labai atsargūs ir čia neįkriskite, — išpėja šveicarietis.

— Čia nepaprastai pavojinga vieta... bet, jeigu jums tektų paslysti ir lėkti žemyn, neužmirškite pažvelgti dešinėn. Ten — nepalyginamo grožio gamtovaizdis.

SUMANUS SARGYBINIS

Nešas tarnybą viename fronte sargybinis užgirsta artėjančius žingsnius.

— Stok! Kas ten? — griežtai reikalauja sargybinis.

— Čia draugas, ir su buteliu! — atsako iš tamsos.

— Perduok butelį ir stok! — įsako patrulis.

RAUDONASIS KAMPĖLIS

Popierio trūkumas

Bulgarijos Vidaus Reikalų Ministerija paskelbė, kad tiksli sutaupti popierių areštuotųjų pareigūnų pavadės spaudoje daugiau nebus skelbiamos. Šis procesas bus pakeistas tuo, kad bus skelbiamos tų pareigūnų pavadės, kurie dar nėra suimti.

Ir prosenelis buvo kompartijos narys

Čekoslovakijos komunistai vykdė narių "valymą". Viena sena čigonė buvo atvesta pas komisarą, kuris paklausė:

— Nuo kada esi partijoje?

— Daug metų, komisare.

— Ir tavo tėvas?

— Taip, ir jis, ir mano senelis ir prosenelis, visi buvo nariai.

— Klausyk gi, — abejojo komisaras, — tais laikais dar nebuvo kompartijos.

— Bet tai nesudaro gi jokio skirtumo, — atsakė čigonė, — mūsų giminė visą laiką vogdavo.

Verta rūpintis

Susirūpinęs draugas-komunistas, mažo miestelio agitatorius, taip rašė savo viršininkui: "Vis sunkiau ir sunkiau sekasi priėti prie nusikurdusių Amerikos masių. Pavasarį jie visą laiką blizgina savo automobilius. Vasarą jie atostogauja. Rudenį jie stebi futbolo žaidimą. Ir žiemą šiuos žmones negalima atplėšti nuo televizijos aparatų. Būk malonus viršininke ir patark, kaip aš turėčiau jiems įrodyti, kad jie yra prispausti ir kapitalistų išnaudojami."

Mes su jumis

Viename Vengrijos pramonės centre iš po nakties visos sienos buvo nuteptos antistalininiai šūkliai. Išiutę raudonieji, pavargę nuo tepimo kreida nakties parašu, vieną dieną parašė: "Jūs balliai, kodėl neišdrįstate rašinėti ant sienų dienos metu!"

Sekantį rytą ten buvo toks atsakymas. "Gaila, bet dienos metu mes esame baisiai užsiėmę, paraduodami su jumis, draugužiai!"

Naujas JURGIO JANKAUS romanas PAKLYDĖ PAUKŠČIAI

Tai knyga, apie kurią šiuo metu daugiausia kalbama. Nepaprastai įdomus leidinys. I tomo kaina \$2.20, II tomo — \$2.60.

Rašykite šiuo adresu:

GABIJA, 335 UNION AVE., BROOKLYN 11, N. Y.

MEDINIS ARKLYS

KNYGA IŠSIUNTINETA

Pirmasis šioje šalyje KARIO leidinys Eric Williams pergyvenimų knyga MEDINIS ARKLYS visiems ją užsisakiusiems — tiek pavieniams prenumeratoriams, tiek platintojams — jau išsiuntinėta. Kas seniau užsisakęs, dar ligi šiol nebūtų gavęs, malonėkite rašyti tik šiuo vienu adresu: KARYS, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Siųsdami prenumeratoriams paraginimus, pasiūlėme su specialia tik KARIO skaitytojams padaryta nuolaida įsigyti šią knygą. Ligi šiol tik mažuma ją tiesioginiai iš mūsų užsisakė. Šiuo kreipiamės į visus prenumeratorius paskubėti su užsakytais. Mes, kurie dirbame prie KARIO žurnalo, ir Jūs, kurie esate jo nuolatiniai skaitytojai, esame lyg viena šeima, tad būkite aktyvūs paremti mūsų geras pastangas. Laukiame!

TAUPYKITE PER PAŠTĄ. SAUGU IR PATOGU. MES APMOKAME PAŠTO IŠLAIDAS.

LIBERTY FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Philadelphia, Pa.

235 NORTH BROAD STREET
(Temporary Address)

New Building Under Construction
at 202-04 North Broad Street

STATEMENT OF CONDITION
AS OF DECEMBER 31, 1951

ASSETS

First Mortgage Loans	\$8,316,834
Improvement Loans	25,543
Loans on Savings Accounts	82,997
Federal Home Loan Bank Stock	175,000
Cash on Hand and in Banks	1,112,033
Office Building and Equipment	166,666
Parking Lot — 1415 Race Street	22,723
Deferred Charges and Other Assets	15,791
TOTAL	\$9,917,587

LIABILITIES

Members' Share Accounts	\$8,428,470
Advances—	
Federal Home Loan Bank	850,000
Loans in Process	55,431
Other Liabilities	10,311
Employees' Retirement Reserve	22,077
Other Specific Reserves	3,520
General Reserves	\$295,500
Surplus	547,778
TOTAL	\$9,917,587

CHARLES S. CHELEDEN, President

ŠI LIETUVIŠKA ĮSTAIGA —
SAUGIAUSIA VIETA JŪSŲ
INDELIAMS.

KARIO atstovas Brazilijoje yra:

MELDUTIS LAUPINAITIS,

Caixa Postal, 118

Sao Paulo, Brazil

Prenumeratos atsisteisimo ir kitais žurnalo reikalais prašoma kreiptis į jį.

AMERIKOS LIETUVIAI ROMANUOSE

ŠIRDIES RŪMAI — Tai nepaprastai naujas romanas, kuriame aprašoma viena Amerikos lietuvių šeima, ypač jų dukrelė, kuri vaikščioja su savo gydytoju širdies rūmuose... Knyga turi 450 puslapių, iliustruota, labai gražiai atspausdinta: kaina 4 doleriai.

ŠLIUPTARNIAI — pirmutinė tokia teisinga, atvira, įdomi ir stambi knyga (istorinis romanas) apie Amerikos lietuvių tautinį ir kultūrinį atgimimą, apie jų sunkumus, vargus, kančias ir kovas dėl lietuviybės ir geresnio šviesesnio rytojaus. 652 puslapiai, kieti drobės viršeliai, labai graži spauda; kaina 3 doleriai.

Abidvi knygos sykiu tik už 6 dolerių! Persiuntimo lėšas apmokame. Rašykite: Dr. Alg. Margeris, 3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill.

ĮSIGYKITE VERTINGUS "LIETUVIŲ DIENŲ" LEIDINIUS

"Lietuvių Tautos Kelias", prof. M. Biržiška, I tomas \$3.00
"Varpai Skamba", St. Būdavo apysaka \$2.50
"Žemė", poezijos antologija \$4.00
"Lietuvių Tautos Kelias", M. Biržiška, II tomas (spaudoje).
"Žinomieji Lietuviai", JAV pasižymėjusiųjų lietuvių biografinis vardynas (spaudoje).

Knygos gaunamos "Kario" redakcijoje, spaudos kioskuose ir leidykloje: "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif.

Niekuomet nevėlu išsirašyti daugelio mėgiamą iliustruotą K A R I O žurnalą! Gausite ir pirmuosius šių metų numerius.

K A R Y S — tautinės, krikščioniškos dvasios sparnuotas žodis, tai visų laikų lietuvių karių gyvenimo, kovų ir darbo tikrasis veidrodis; tai mūsų tradicinis vieningos kovos organas su visais Lietuvos priešais nuo 1919 metų.

K A R Y S — visiems mūsų kariams JAV armijoje! Žūtūbūtinės kovos akivaizdoje — šiandien visi esame Lietuvos laisvės kariai.

Prenumerata (4 dol.) ar jos dalį kviečiame siųsti: K A R Y S, 680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

Winter Garden Tavern, Inc.

Puikus baras, restoranas ir didelė salė susirinkimams, vestuvėms ir kitokiems sociališkiems pobūviams

SAVININKAS

VYTAUTAS BELECKAS

1883 Madison Street, Brooklyn 27, N. Y.
(Prie Forest Ave. stoties) (Ridgewood)

Tel.: EV 2-9586

VISI KVIEČIAMI ATSLANKYTI

KVIEČIAME UŽSISAKYTI
plačiausiai Amerikoje skaitomą laikraštį

“DARBININKĄ”

Išėina du kartus savaitėje

“DARBININKAS” buria aplink save daug bendradarbių. Visuose pasaulio kraštuose turi savo korespondentus ir yra geriausiai informuotas lietuvių laikraštis.

Prenumeratos kaina metams:

JAV	\$5.00
Brooklyn, N. Y.	\$5.50
Kanadoje	\$5.50
Užsienyje	\$5.50
Pusmečiui	\$3.00

“Darbininkas” susipažinimui siunčiamas
2 savaites nemokamai

ADRESAS:

“DARBININKAS”
680 Bushwick Ave., Brooklyn 21, N. Y.

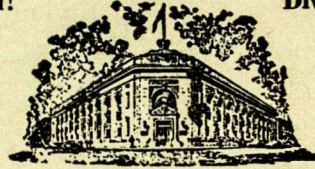
LIETUVIŲ DIENOS

MODERNIŠKAS ILIUSTRUOTAS
MAGAZINAS

Kiekvienas lietuvis turėtų jį skaityti.
Metinė pren. \$3.00. Adresas:
9204 S. Broadway, L. A. 3. Calif.

Apsiziūrėk ir
Taupyk
Saugiai!

Standard Moka
Aukštesnį
Dividendą!

STANDARD FEDERAL
yra stipriausia taupymo įstaiga Amerikoje

TURTAS virš \$31,000,000
ATSARGOS FONDAS „ \$ 3,000,000

STANDARD FEDERAL SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

4192 Archer Avenue, Kampas Sacramento Ave.
Telefonas: Virginia 7-1141

JUSTIN MACKIEWICH, prezidentas

Įstaigos valandos: Kasdien nuo 9-tos ryto iki
4 val. po pietų, Ketvirtadieniais
nuo 9-tos val. ryto iki
8 val. vakaro, Trečiadieniais
visai neatidaro.

Technikos darbuotojų nepriklausomas populiarus
mėnesinis laikraštis

TECHNIKOS ŽODIS

JAV ir užs. metams 2 doleriai. pusmečiui — 1 doleris
ADM. adresas: K. Bertulis, 1616 So. Christiana Avenue,
Chicago 23, ILL., U. S. A.

Leidžia: Amerikos Liet. Inž. ir Arch. Sąjunga.

“PELĖDA” vienintelis iliustruotas žurnalo ir sa-
tyros žurnalas Jungt. Amer. Valst.
“Pelėdcje” atsispindi visas Amerikos lietuvių gyve-
nimas, kaip kreivame veidrodyje. Gyvenimas be “Pelė-
dos” — tiek pat, kaip be druskos.

Prenumerata: metams \$4.00, pusei metų \$2.50. At-
skiras numeris 40 centų.

Nuliūdime ir susigrauzime kreipkitės į “Pelėdą”:

LIETUVIŲ KNYGYNAS “NEMUNAS”,
3143 So. Halsted Street, Chicago 8, Ill.
Tel. Victory 2-3314

NEPRIKLAUSOMA LIETUVA

yra bendruomeninis visų Kanados lietuvių
laikraštis, nežiūrint jų politinių, religinių
ir kitokių nusistatymų, todėl ypač bran-
gina visų lietuvių talką, nes tiktai bendro-
mis jėgomis galima pasiekti visiems rū-
pimų ir brangių tikslų.

NEPR. LIETUVOS kaina metams \$4.—
7722 George St., Montreal 32, P. Q. Canada

Planingas taupymas moka gerus dividendus

Kiekvienas žmogus turėtų atliekamus nuo pragyvenimo pinigus taupyti kas savaitę. Taupyti reikia: senatvei, vaikų mokslui, įsigijimui namo, automobilio, atostogoms, vestuvėms, krikštynoms ir kitiems reikalams. Kas turi susitaupęs pinigų, tas jaučiasi saugesnis ir laimingesnis. Pradėk taupyti šiandien.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

Chartered and Supervised by the United States Government

2202 W. Cermak Rd., Chicago 8, Illinois
Tel. Virginia 7-7747

JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.

ALBINAS BENIULIS

ATLIEKA PERKRAUSTYMUS
ir įvairių daiktų pervežimus.

Taip pat persiunčiame į užsienį įvairaus maisto pakietėlius.

Kreiptis:

2554 SO. HALSTED ST. CHICAGO, ILL.
Tel. DANube 6-3245

LIŪDESIO VALANDOJ

šaukite:

MAŽEIKA & EVANS

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

6845 So. Western Ave. Chicago, Ill.

REpublic 7-8600—7-8601

Air Conditioned koplyčia :- Automobiliams vieta

Tiems, kurie gyvena kitose miesto dalyse, gausime koplyčią arčiau jūsų namų.

JONAS BUDRIKAS

Jaukus lietuviškas restoranas ir valgykla, biliardas ir stalo tenisas. Įvairūs gėrimai, šalti ir šilti užkandžiai. Tremtinių mėgstamiausia vieta. Erdvi salė įvairiems parengimams.

1442 SO. 49-TH CT., CICERO 50, ILL.
TEL. TOWNhall 3-9472

MARGUTIS

SENIAUSIAS IR GAUSIAI ILIUSTRUOTAS
LIETUVISKOS MINTIES ŽURNALAS

MARGUTIS įsteigtas komp. A. Vanagaičio

Prenumeratos kaina metams \$3.00

Susipažinimui siunčiamas dovanai

6755 S. Western Ave., Chicago 36, Ill.

Antanas M. Phillips

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

3307 S. Lituanica Ave., Chicago, Ill.

Tel. YAards 7-3401

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

6812 SO. WESTERN AVE., CHICAGO, ILL.

Telefonas Grovehill 6-0142

1410 SO. 50th AVE., CICERO, ILL.

Telefonas TownHall 3-2109

KOPLYČIOS VILOSE MIESTO DALYSE

ANTHONY B. PETKUS

LIETUVIŲ AUDITORIJA

Populiariausia Chicagos lietuvių parengimų ir užėigos vieta, administruojama: J. Akelio, ir J. Malioriaus. Čia yra didžioji salė koncertams - baliams ir dvi mažesnės salės susirinkimams, šeimyniniams ir kt. parengimams. Viena mažųjų svetainių naujai išdekoruota lietuviškam stiliuje dail. Vl. Vijeikio. Čia šeštadieniais ir sekmadieniais prie jausios muzikos galima puikiai praleisti vakarus pas savuosius.

3133 SO. HALSTED ST., CHICAGO, ILL.

Telefonas: Victory 2-6172